

Schouwerzijl : over kerken, scholen en vrijmaking

berichten uit de media van 1879 tot 1986

Mensingeweer : 't Hogelaand, 2024

Plattegrond dorp Schouwerzijl

1 eerste openbare school tot 1900 tevens meesterwoning

2 tweede lagere school 1900-1920

3 eerste christelijke school vanaf 1906-1959

4 tweede christelijke school 1959-1970

A 'de evangelisatie', het eerste houten kerkje met pannen gedekt 1879-verplaatsing naar B

B tweede houten kerkje, vanaf 1893 van steen (afgebroken in 1962)

C het huidige kerkgebouw vanaf 1902-1986 daarna woonbestemming

D de houten synodale kerk vanaf 1949-1986

1-4 en A-D bij benadering de aangeven plaatsen waar deze gebouwen stonden of nog staan.

Uit kranten en tijdschriften (Delpher.nl) is het meeste bijeen vergaard. Aangevuld met afbeeldingen die bij dit thema passen. In chronologische volgorde met vooraf een kort overzicht van wat er te vinden is. Met namen van personen die in deze artikelen worden genoemd.

Alfabetische een lijst van de titels van de kranten en tijdschriften waarin deze artikelen gepubliceerd werden met de afkorting die ervoor is gebruikt:

De Amsterdammer - De Bazuin – Bouwen en bewaren - De Nederlander - De Standaard - Gereformeerd gezinsblad - Kerknieuws - Nederlands dagblad - Nieuwe Groninger courant / *ngc* - Nieuwe provinciale Groninger courant / *npgc* - Nieuwsblad van het Noorden / *nvhn* - Provinciaal verslag - Reformatie stemmen – Trouw – Zendingsblad gereformeerde kerken. Zie ook de literatuur aan het einde van het document.

De opmerkingen zijn van Roelf Schripsema, TM is Tonnis Musschenga & KdJ is Koos de Jong

jaartal / onderwerp / afkorting van de naam van krant of tijdschrift. In *cursief* de namen die in de artikelen worden genoemd

- 1879 houten kerk met pannen gedekt / *ngc* /
ds P.A. Lanting
- 1893 eerste stenen kerk op de hoek Zijlvestweg-Hogeweg / *ngpc*
toezicht H. Damhof, ds P.A. Lanting
- 1895 verstoring kerkdienst / *nvhn*
ds C.H.P. Krohne, boerenknecht Douwe D. uit Warfhuizen, kerkdienaar Jacob Schripsema, getuige Menno H
- 1898 aanbesteding bouw openbare lagere school / *ngc*
inschrijver H. Nieland, gegund aan H. Bolhuis, medeaannemer J. Penterman
- 1898-10-05 nieuwe lagere school goedgekeurd, maar ...
opening wacht op nieuwe borden
- 1899 juni - aanbesteding verbouwing onderwijzerswoning uit 1843 / *ngpc*
logementhouder L. Koiter
- 1899 juli - aanbesteding van verbouwing der woning voor hds / *ngpc*
voor f 1420 uit te voeren door L. Reitsma Ulrum
- 1899 november – geref. kerk Schouwerzijl geïnstitueerd (in eerste stenen kerkje) / *ngpc*
ds Bruin Baflo, ds H. Meijering Winsum, ouderlingen P. de Haan, T. Bos, W. Schripsema (niet aanvaard) en diakenen S. van Wijk en J. Douma
- 1901 Gedeputeerde Staten geven toestemming tot bouwen pastorie en kerk / *ngpc*
- 1901 Gedeputeerde Staten geen bedenking / verslag aan koningin
- 1902 februari - kerkenraad stuurt bericht 'help nu en naar vermogen' / *bazuin*
namens kerkeraad P. de Haan
- 1902-07-02 opening nieuw gebouwde kerk / *ngpc*
aannemer Stulp, architect Riepma, sprekers dss consulent Groeneveld, Van der Munnik, Bruin Baflo, Lanting Nieuwendam, Postema, Jongema, Sijbesma, Broekstra Waddingsveen en H. Meijering Katwijk aan den Rijn

1902-07-08 verzoek om gaven voor een eigen predikant / bazuin
praeses T. Bos en scriba P. de Haan

1903-07-03 inschrijven op de te bouwen pastorie / npgc
15 aannemers schrijven in, de laagste krijgt gunning, dat is H. Damhof te Obergum, architect B. Riepma

1904-07-31 eerste eigen predikant bevestigd / vele gebouwen p. 19
ds W.F. Geerts

1905 aankondiging start bouw christelijke school / npgc

1906-01-18 aanbesteding schoolgebouw met 2 lokalen, onderwijzerswoning
gegrond aan laagste inschrijver R. Huitzing Winsum, architect B. Riepma

1906 school en meesterswoning klaar / nvhn
architect B. Riepma en aannemer R. Huitzing

1906-06-01 ingebruikname school / npgc
districts-schoolopziener Kloppers, installatierede Van Dijk uit Oudega, kort woord hds Wijtzes, hds Gerritsma Leens, hoofdredacteur npgc A. Zijlstra, dankgebed Geerds

1907-09-07 schoolfeest in de christelijke school / npgc
naar boerderij J.E. Hekma en naar Voogd op Maarslag, getrakteerd door Riepma en ds Geerts sluiting

1911-11-08 afscheid ds Geerds / de standaard
toespraken ouderling W. Schripsema, D. Heerema, S. Broos en W. Balkema

1915-03-23 afscheid ds. Kroes / de standaard
toespraken ouderling Schripsema enz

1914-07-13 vrijstelling vrije ordeoefeningen / npgc
hoofd der school is namelijk niet bevoegd

1917 vereniging christelijke maatschappelijke belangen opgericht / npgc
olv F.H. Dijksterhuis, sluiting door ds Buwalda

1920-02-11 Laat kinderen openbare school naar Mensingeweer lopen / npgc
B en W Leens

1920-02 vergadering afdeling Patrimonium en verslag landarbeiderswet / npgc

1920-02-26 opheffing openbare school / prov. verslag
door Raad gemeente Leens

1920-03 verhuur onderwijzerswoning en sluiting openbare school
verhuur aan M. Poll, commissie schoolverzuim hds S. Broos

1921-01-14 J.V. houdt jaarlijkse openbare vergadering
P. Davids en H. Koning spreken

1921-10-08 muziekuitvoering in kerk met feestleider
J. Homan dirigent en ds Knoop feestleider

1925 kerk ontvangt legaat van 10.000 gulden / npgc
van Jan Bessinger

1925-09 christelijke school krijgt nieuwe privaten enz. / nvhn
architect H. Havinga

1926-01-01 nieuw aangesloten vereenigingen / bouwen en bewaren
"wees een zegen" Schouwerzijl

- 1929-07-19 aanbesteding aanbouw derde lokaal
laagste inschrijver G. Zeeff en J. Koop uit Eenrum, ander werk P. Vegter Warfhuizen
- 1929-09-24 feestelijk opening derde schoollokaal
toespraak G. Bierling, feest in schuren Hekma, kinderen portret van elk huisgezin
- 1929-11-21 herdenking 30 jarig bestaan kerk / de standaard
sprekers dss pastor-loci M. Janssens, F. Geerds nu Veenwoudsterwal, N. Woldinga Pieterburen, S. Idema Winsum en consulent Leens, J. Gootjes Baflo
- 1930-02-14 hulpverlening diaconie / bazuin
- 1931-06-10 herdenking 25-jarig bestaan gereformeerde school / de nederlander
vele goede woorden door oud-hoofden en oud-bestuursleden
- 1931-07-23 foto van bestuur en personeel christelijke school 25-jarig jubileum / npgc
E. Nienhuis, A. Havinga, G. Stulp, P. Dijkstra, J. Smit, K. de Vries, mej. Holwerda, P. Aikema, H. Wierenga en meester Mulder
- 1932-02-10 Gereformeerde schoolvereniging vergadert / npgc
aansluitend ouderavond en films van dokter Jitze Posthumes, voorzitter G. Stulp, Janssens sluit af met gebed
- 1932-10-29 jubileum ds H. Meijering / de Amsterdammer
betreft evangelisatie en instituering kerk Schouwerzijl
- 1936 Zendingscollectanten van Schouwerzijl / zendingsblad gereformeerde kerken met foto
de jongens Jakob Boersma, Meint van der Dijk, Alje Bierling en de meisjes Catharina Wierenga en Annie Havenga
- 1934-01-22 vergadering gereformeerde schoolvereniging / npgc
leiding G. Stulp, herkozen A. Havinga en E. Nienhuis
- 1936-07-18 en 24 Wees een zegen bestaat 25 jaar / npgc
fam. Hekma-Rijkens, ds M. Janssens, secr. Mej. A. Ronda (uit Mensingeweer), mej. Veenstra en mej. G. Ronda (uit Mensingeweer)
- 1938 Foto pastorie met Anna Janssens, dochter van de dominee / onbekend waaruit
- 1944-06-17 kerkeraad wil zijn ambtsdragers niet binden aan de leeruitspraak / kerknieuws
- 1944-09-12 kerkeraad wacht af wat particule synode van Groningen gaat zeggen /
kerknieuws *over leeruitspraak*
- 1945-02-10 kerkeraad maakt zich los van de geref. kerken in Nederland / kerknieuws
ondertekenaars ds Janssens en scriba J.F. Stulp
- 1945 augustus - in Winsum hebben gemeenteleden zich vrijgemaakt / reform. stemmen
- 1945-09-01 vrijgemaakte ds Janssens preekt in schuur van J. de Boer in Winsum /
kerknieuws
- 1946 voorstel vanuit Schouwerzijl met verzoek om classis-splitsingen enz./ kerknieuws
- 1946-10-12 instituering nieuwe gereformeerde kerk vrijgemaakt / kerknieuws
voorganger ds M. Janssens en scriba J. Huizing Azn uit Winsum
- 1948-03-27 Grote zang- en muziekkuitvoering / npgc
koor Hosanna, dirigent S. Kwant
- 1949 huwelijksfoto met zichtbaar het eerste stenen kerkje op de achtergrond / onbekend
- 1952 foto herdenking 1902-1952, 50 jaar kerk in Schouwerzijl
(TM opmerkelijk, nergens teksten gevonden van deze herdenking)
- 1956-06-01 gereformeerde schoolvereniging / geref. gezinsblad

- 1956-06-13 vijftigjarig bestaan gereformeerde school: feest / geref. gezinsblad
rede voorzitter schoolbestuur W. Kwant, verslag over deze jaren N. van Rijssel, redevoering ds J.R. Wissekerke, terugblik meester J.F. Stulp, greep uit historie als schooljongen J. Koning, slotgebed P. van der Steen
- 1958 december - aanbesteding bouw nieuwe gereformeerde school
architect P. Bügel, aannemer fa. J. Bolt Zoutkamp
- 1959-10-07 christelijke school geopend in Schouwerzijl / trouw
hoofd der school J. Zomer
- 1959-10-06 opening geref. School te Schouwerzijl / geref. gezinsblad
voorzitter J. Brouwer is ziek, P. Rozema vervangt, daarna komen vele personen aan het woord (zie aldaar)
- 1961 ds H. den Boeft van vrijgemaakt terug naar synodaal gereformeerd
- 1962 december - ingebruikneming gerestaureerde kerk / geref. gezinsblad
voorganger P.P. Goossens, orgel en kanselcadeau Hielke Brouwer, trompet O.R. de Vries, T.K. van Eerden architect Loppersum ... elektrische installatie H. Kuiper Schouwerzijl, woordvoering ds B. van Riet Pieterburen, leiding mandolineclub B. Oostenbrug, lopersen beurt dicht K. Brouwer-Zeldenrust en T. Stulp, ... slotgebed J. Koster
- 1968-04-10 muzikuitvoering paasmaandagavond
dirigenten A.H. Kuipers, J. Doedens en B. Oostenburg
- 1978-01-31 op 5 februari intrede kand. J.M. de Jong in Pieteren en een week later in Schouwerzijl / Ned. dagblad
bevestiger ds G. Blijdorp uit Alblasterdam
- 1986-04-08 opheffing gereformeerde kerk Schouwerzijl / Ned. dagblad
rede O.R. de Vries, predikant J.M. de Jong van Pieterburen en Schouwerzijl

De artikelen

1879-06-07 Nieuwe Groninger courant

Als iets bijzonders kan men uit de Marne nog meedeelen, dat er een nieuw kerkdorp is ontstaan, daar er op Schouwerzijl door **verscheidene minvermogene lieden eene kerk is opgericht**, als men n.l. een tamelijk groote houten hut met pannen gedekt daaronder kan rekenen. 't Schijnt wel een groote draagbare tent en 't gebouw is voor een paar zondagen door den heer Lantink, -[dit is Pieter Ariens **Lanting**]- christelijk afgescheiden leeraar te Winsum, ingewijd, die dan ook tot de stichting moet hebben aangespoord, of zoo als men ook denkt, moet hebben bijgedragen. Dientengevolge heeft men nu ook al een Kerkstraat, terwijl predikant of voorganger is een timmerman, die goed kan praten, zoo men zegt, en als voorganger een kleermaker ageert. Hoe lang het duren zal? De tijd zal 't leeren. Gelukkig is 't gebouw tot andere doeleinden geschikt, en kost het weinig

1893 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Winsum, 12 juli j.l.

Zondag was 't voor de Gereformeerden te Schouwerzijl een blijde dag. Kwam men vroeger elken Zondag samen, in een oud, onaanzienlijk, houten gebouwtje, nu had men het voorrecht **het nieuwe kerkgebouw in gebruik** te mogen nemen, dat, gebouwd onder toezicht van den heer H. **Damhof**, behoorlijk aan de eischen voldoet. Ds. P. A. **Lanting** sprak des namiddags eene gepaste leerrede uit over het Evangeliewoord: „Den armen wordt het Evangelie verkondigd," een woord, dat ook te Schouwerzijl weer bewaarheid is geworden. Dat vele predikanten uit den omtrek van dit nieuwe gebouw mogen profiteeren, opdat ook te Schouwerzijl 't getal van hen, die naar de „oude paden" vragen vermeerdere! Eben Haëzer! [=tot hiertoe heeft de HEER ons geholpen]

In 1962 is het gebouwtje gesloopt en in 1985 is de parkeerplaats aangelegd. Bron KdJ

1895-11-16 *Nieuwsblad van het Noorden* Verstoring kerkdienst

Met de godsdienstoefening onder leiding van ds. C. H. P. K., -[dit is Christoph Heinrich Philipp **Krohne**]- uit Zoutkamp, in de Geref. Kerk A. te Schouwerzijl was 't in den avond van den 20en oktober allesbehalve voorspoedig van stapel gelopen. Eenige jonge boerenknechts, onder wie Douwe **D.**, uit Warfhuizen, schenen 't er op gezet te hebben, om den boel eens danig in de war te sturen. Ze hadden 't zelfs al onder gevloek aangekondigd, toen dominé en de ouderlingen naar de kerk waren gegaan, en ze — of liever D., want om hem ging 't alleen ter terechtzitting — hadden woord gehouden.

Nauwelijks was de godsdienstoefening aangevangen, of door de half openstaande deur waren dingen naar binnen geroepen, die nergens gaarne gehoord worden, maar in een kerk al bijzonder kwetsend zijn. Tevergeefs had dominé getracht om de rustverstoorders met 'n bezadigd woord weg te krijgen: 't rumoer had aangehouden, zoo lang totdat de orde-verstoorders waren verwijderd.

Van dit geval deed ds. K. een omstandig verhaal, wat nader werd bevestigd door Jacob **Sch[ri]psema?**., den kerkedienaar, en Menno **H.** uit wiens verklaringen bleek, dat bekl. veel meer drank had opgehad dan goed voor hem was, doch dat-i toch niet bepaald dronken was geweest En bekl. wist er niets beters op dan maar te zeggen, dat hij zich van 't heele geval niets meer herinnerde; zóó dronken was-i geweest. Van den voorzitter had bekl. 'n ernstige vermaning in ontvangst te nemen, en van het O.M. den eisch aan te hooren van 1 maand gev.straf, wegens 't verstoren van de orde in een openbare godsdienstige bijeenkomst.

1895-12-17 - *De grondwet* Groningen, 14 nov. Ordeverstoring godsdienstoefening

In den avond van den 20sten oktober bevond ds. Krohne van Zoutkamp zich te Schouwerzijl om eene godsdienstoefening bij te wonen in de Gereformeerde aldaar te houden. Onderweg dat de predikant zich met andere kerkgangers naar de kerk begaf, ontmoetten zij een gezelschap jongelui, waaronder ook de boerenknecht Douwe D., die vloekte. Ds. Krohne voegde den vloeker toe, dat wanneer God onmiddellijk naar de uitspraak van den vloeker handelde, hij geen oogenblik meer zoude leven.

De jongelui gaven echter ten antwoord, dat zij straks ook onder de godsdienstoefening zonden komen om te vloeken. Pas was de godsdienst begonnen -de kerk was stampvol- of de jongelui, voldoende aan hunne belofte, schreeuwden en vloekten voor

de kerkdeur, die op een kier moest staan, waardoor Ds Krohne zijn gebed niet ten einde kon brengen. De predikant verzocht de jonge lui zich te verwijderen, terwijl hij hun vroeg, of zij wel wisten wat zij deden.

Douwe D. antwoordde daarop met een vloek, dat hij zeer goed wist wat hij deed, en niet van plan was heen te gaan. Twee kerkgangers hebben Douwe D. weggebracht, en de politie met het voorval in kennis gesteld. Donderdag heeft deze zaak gediend voor het kantongerecht te Groningen. Tegen den vloeker en verstoorder der godsdienstoefening werd een maand gevangenisstraf geëischt.

1898-05-31 *Nieuwe Groninger courant* Wehe, 27 mei

Door het gemeentebestuur van Leens had heden de openbare aanbesteding plaats van den bouw van eene school te Schouwerzijl, waarvoor 30 inschrijvingen inkwamen. Hoogste inschrijver was H. **Nieland** te Wirdum voor f 5697, laagste H. **Bolhuis** te Warfum voor f 4460, aan wien het werk is gegund, hebbende hij tot medeaannemer J. **Penterman** te Uskwert.

Betreft de nieuwe openbare lagere school in 1920 gesloten en verbouwd tot drie woningen.

1898-10-05 *Nieuwe Groninger courant* Wehe

Mededeeling van B. en W., dat de nieuwe school te Schouwerzijl den 13 sept. J.l. door den heer districts-schoolopziener is opgenomen en goedgekeurd; door B. en W. is afgenomen en voor 't gebruik opengesteld, doch dat de ingebruikneming wacht op ontvangst van nieuwe borden.

1899-06-10 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Wehe

Woensdag 14 juni, des nam. 5 uur, zal in het gemeentehuis worden aanbesteed: het verbouwen der onderwijzerswoning te Schouwerzijl, met bijlevering van het benoodigde. Bestek is ter Secretarie en bij den logementhouder L. **Koiter** verkrijg. baar à 50 cent. *Betreft vermoedelijk de woning van de onderwijzer van de openbare school want de chistelijke was er nog niet.*

1899-07-15 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Wehe verslag gemeenteraad

Procesverbaal van aanbesteding van verbouwing der woning voor het Hoofd der school te Schouwerzijl (op den 14 juni j.l. voor f 1420 opgedragen aan L. Reitsma te Ulrum)

Foto vanaf de hoek Sarriesweg-Zijlvestweg richting Schouwen. Links op de voorgrond de voormalige onderwijzerswoning gebouwd met daaraan vast en er achter staand (niet zichtbaar) de voormalige school uit 1843. Verderop de openbare school gebouwd in 1900 en gesloopt in 195X

1899 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Schouwerzijl c.a., 20 nov.

Aan den avond van Zondag 19 nov. jl. kwamen te ongeveer 6 uur de afgevaardigden van de Kerken te Winsum, Baflo en Leens te Schouwerzijl samen om aldaar op last der classis Warffum de Gereformeerde Kerk tot zelfstandige openbaring te brengen. Het kleine kerkgebouw, waarin sedert jaren door de kerk van Winsum, gesteund door de classis Warffum, was geëvangeliiseerd, was bij deze plechtige gelegenheid stampvol.

Nadat ter inleiding gezongen was Ps. 68 : 8, trad Ds. **Bruin** van Baflo voor de vergadering op. Na het openingsgebed liet zeer eerw. zingen Ps. 87 : 1 en las daarna den 87sten psalm, naar aanleiding waarvan hij zijn gehoor bepaalde bij de verhooring van het gebed om de komst van 's Heeren Koninkrijk, de goedertierenheid Gods en de grootheid Zijner genade over Zijne gemeente.

Hierop verkreeg Ds. **Meijering** van Winsum het woord, om de stichtingsacte voor te lezen. Daarin kwamen voor: het besluit der classis Warffum tot kerkformatie te Schouwerzijl in combinatie met Mensingeweer en Warfhuizen, de grensbepaling van deze nieuwe kerk en de namen der leden.

Toen geene wettige bezwaren hiertegen inkwamen, werd de kerk te Schouwerzijl c.a. geïnstitueerd verklaard, legde Ds. Bruin den zegen op de nieuwe gemeente en ging daarna voor in hartelijk gebed. Hierop werd gezongen Ps. 87 : 2 en 5. Nu trad Ds. Meijering op om de

zoogenaamde stichtingsrede te houden. Hij deed dit naar aanleiding van Ps. 124 : 8. Onze hulpe is in den naam des Heeren, die hemel en aarde gemaakt heeft. Hij hield der gemeente voor, dat de hulpe des Heeren aan Zijne Kerk voor ons inhoudt eene dankbare erkentenis, maar ook eene ootmoedige belijdenis. Met dankgebed werd deze eerste samenkomst gesloten.

Onmiddellijk daarop had de verkiezing van Kerkeradsleden plaats. Na gehouden stemmingen door de manslidmaten werden gekozen tot ouderlingen de broeders P. de **Haan**, T. **Bos** en W. **Schripsema** en tot diakenen S. v. **Wijk** en J. **Douma**. In de tweede samenkomst, die te half negen begon had de bevestiging der nieuw gekozen kerkeradsleden plaats. Ds. Bruin had daarbij de leiding. W. Schripsema meende Zijne benoeming tot ouderling nog niet te kunnen aanvaarden, zoodat slechts de overige vier op de gewone wijze in hunne ambten bevestigd konden worden. Na gehouden dankzegging werd nog gezongen het laatste vers van den Avondzang en daarop ging de vergadering na het ontvangen van den zegen des Heeren, uiteen. Zegene de Heere deze nieuwe kerk en doe Hij haar onder de bedauwing van Zijnen Geest groeien en bloeien tot Zijne eere.

1901 *Nieuwe Provinciale Groninger courant*

Bij besluit van heeren Gedeputeerde Staten van 30 augustus l.l. is aan de Gereformeerde gemeente van Schouwerzijl c s verlof verleend tot het bouwen van eene pastorie en van eene kerk op een afstand van minstens 20 meter van de algemeene begraafplaats alhier.

1901 *Leens. Verslag aan de koningin van het Geneeskundig staatstoezicht*

Gedeputeerde Staten beschikten gunstig op een verzoek van de Gereformeerde gemeente te Schouwerzijl, om verlof tot het bouwen van een kerk en eene pastorie binnen den afstand van 50 m. van de algemeene begraafplaats aldaar, tegen welk verzoek bij den Inspecteur geen bedenking bestond.

1902-02-14 *De Bazuin*

Ontvangsten voor een nieuw kerkgebouw te Schouwerzijl. Met hartelijken dank geven wij kennis van de goede ontvangst der volgende giften en collecten. Van de Geref. kerk te: Winschoten f 7, Haren f 10,00, Scheemda f 10,42, Grootegast f 3, Veendam f 2,50, Oostwolde f 7,00, Groningen f 131,25. Nagekomen giften uit Zoutkamp f 7, Winsum (Gr.) f 3.

Nog ontbreekt ons veel. 't Gebod der naastenliefde doet ons hopen, dat kerken in de Provincie Groningen, die nog steeds onze circulaire onbeantwoord lieten, ons haren steun niet onthouden. Helpt nu en helpt naar vermogen, dan zal niet alleen ons kerkgebouw spoedig verrijzen, maar ook de niet te groote schuldenlast ons hope bieden, eerlang ook een pastorie nevens de kerk te kunnen bouwen. Namens den Kerkeraad, P. de **Haan**. Schouwerzijl, 7 Febr. 1902.

Foto Douma 1975

1902 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Schouwerzijl, 2 juli.

Heden was het voor de Geref. Kerk alhier eene belangrijke en blijde dag. Was voor ongeveer 2 jaar hier de Geref. Kerk gesticht, door de wonderlijke leiding Gods, kenbaar in de samenbinding der geloovigen te Schouwerzijl, Warfhuizen en Mensingeweer, werd 't bestaande kerkgebouw te klein en werden er pogingen aangewend tot het verkrijgen van een nieuw kerkgebouw.

Op voor deelige wijze werd er een welgelegen terrein aangeboden, de bijdragen der leden overtroffen de verwachting; de classis Warffum steunde flink; uit de provincie Groningen kwamen giften in, ja ook van buiten de provincie, en zoo kon tot den bouw eener nieuwe kerk worden overgegaan. En nu staat dat gebouw daar, een werk van den heer **Stulp** van Warfhuizen, onder architectuur van den heer **Riepma** alhier, en de gemeente stroomde samen, met vele belangstellenden, om voor 't eerst er in te vergaderen.

't Doelmatige en ruime gebouw droeg elke goedkeuring weg. Een 9-tal predikanten voerden achtereenvolgens 't woord. De rij der sprekers werd geopend door den consulent Ds. **Groeneveld**, die sprak over Ps. 118 : 15, en aan verschillende personen en corporaties den dank der gemeente toebracht. Z Eerw's hoofdgedachte was: Eene stem des gejuichs in de gemeente. Na eene historische toelichting over den Psalm ontvouwde hij de gedachten: 1. Die stem des gejuichs is sterk, om de overwinning van Christus; 2. Die stem des gejuichs is bestendig, om 't heil door Christus verworven; 3 Die stem des gejuichs is krachtig bij bijzonderen zegen; om te eindigen in de opwekking, hoe die stem des gejuichs paste in de Kerk te Schouwerzijl c.s., omdat zij in de laatste jaren van bijzonderen zegen kon gewagen.

Hierna sprak Ds. Van der **Munnik**, die de gemeente bepaalde bij dit werk Gods en haar opwekte om de weldaden des Heeren op prijs te stellen.

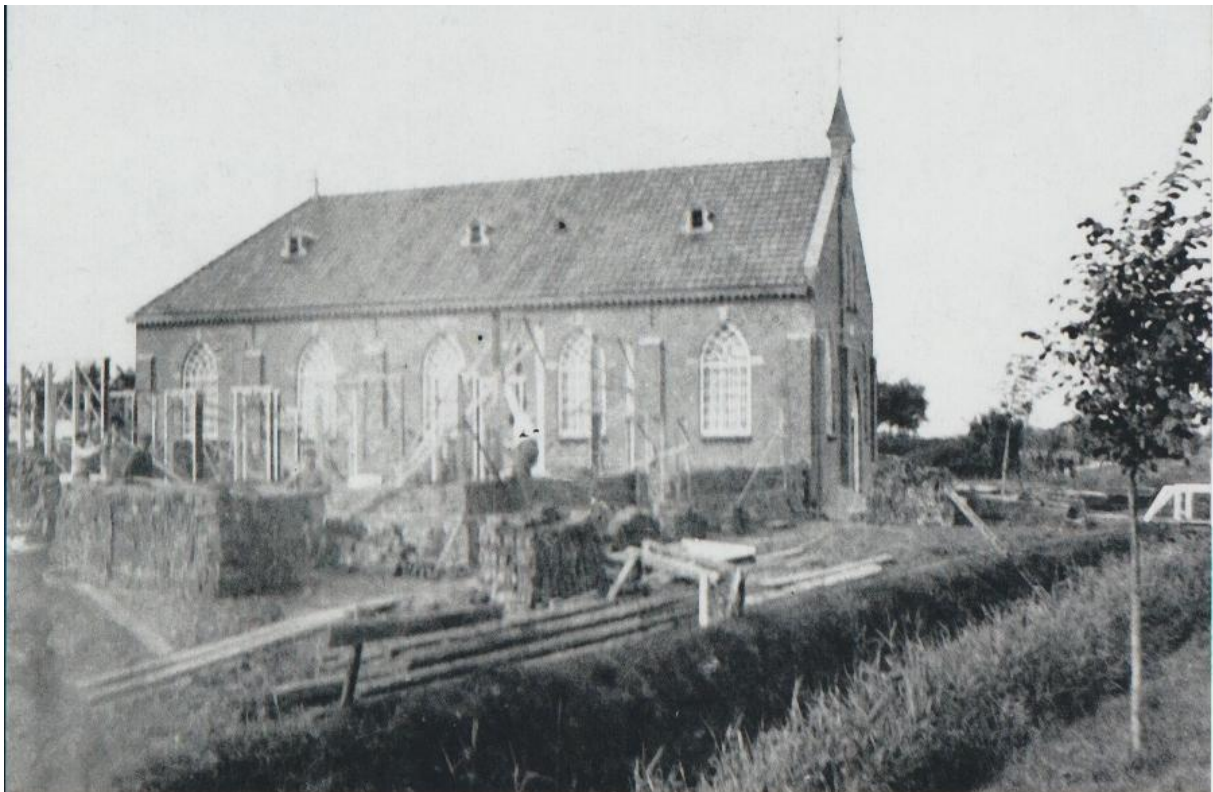
Na eene pauze kwam te half zeven Ds. **Bruin** van Baflo spreken over 1 Cor. 3 : 9b, er op wijzende, hoe niet dit gebouw, maar de gemeente Gods gebouw is, en de tempel waarin Hij woont.

Tweede spreker was nu Ds. **Lanting** van Nieuwendam, die wist te verhalen van de moeite en 't gebrek waarmede Z.Eerw.'s arbeid op Schouwerzijl eerst had te worstelen, maar die er ook op wees, hoe sinds 't ogenblik dat de arbeid op Schouwerzijl in den geordenden weg was geleid, Gods zegen er op gerust had.

Vervolgens sprak Ds. **Postema** naar aanleiding van Pred. 4 : 7 over de wijze waarop en het doel waartoe men opgaat naar 's Heeren huis. Na hem trad Ds **Jongema** op met 't onderwerp Rehoboth, de Heere heeft ons ruimte gemaakt. Ds. **Sijbesma** ontwikkelde de gedachte: hoe dit kerkgebouw spreekt niet alleen van Gods genade, maar ook van onze zonde. Ds. **Broekstra** van Waddingsveen, vroeger consulent, richtte zich tot 't jonge geslacht, hen vermanende te leven als kinderen des Verbonds ; terwijl 't slotwoord werd gesproken

door Ds. H. **Meijering** te Katwijk aan den Rijn. Z Eerw. zou, zoo sprak hij, hier en daar een nagel wat dieper in slaan, gelijk een aannemer wel eens deed, voor hij 't werk opleverde, als dit gereed was. En zoo drukte hij de gemeente op 't hart, eerstens God te danken, die zoo wonderlijk op Schouwerzijl had gehandeld, maar vooral wees hij er op, dat 't werk maar ten halve was gedaan. Naast deze kerk moest komen eene pastorie, en in die pastorie een eigen leeraar, dan zou de gemeente in een toestand zijn, gelijk 't behoort. Vandaar, niet vertsagen! maar voortvaren tot de volmaaktheid! Na 't zingen van ps. 133 : 3, sloot ds Meijering 't samenzijn.

Moge de Heere, de Koning zijner Kerk, de geuite wenschen genadiglijk vervullen, en breide Hij de zwakke Kerk te Schouwerzijl c.s. uit, maar bovenal, verheerlijke Hij in haar midden Zijne deugden, de wereld ter beschaming en al Zijn volk tot vreugde.

Men is hier op deze foto bezig met de bouw van de pastorie. Opname ongeveer 1903.

Opmerking: *Wat mij opvalt is de openheid van de omgeving in die tijd. De boompjes op de achtergrond (direct rechts, deels achter de kerk, zullen van het kerkhof zijn. Het boompje rechts op de voorgrond behoort tot een serie die er in mijn tijd ook nog stonden. Het waren later behoorlijk grote exemplaren! Op een gegeven moment zijn de bomen (helaas) gekapt. Wanneer precies is geweest weet ik niet, in elk geval na ons vertrek uit Schouwerzijl in 1956.*

Met bomen en hek uit jaren 1955 ongeveer. Voor de huizen een slootmet bruggetjes.

1902 juli *De Bazuin* Kerk van Schouwerzijl.

De Kerkeraad der Geref. Kerk te Schouwerzijl c.a. (Gron.) heeft het groote voorrecht aan de zusterkerken te kunnen berichten, dat 't nieuwe Kerkgebouw, waaraan zoo groote behoefte was, op 2 juli l.l. in gebruik is genomen. 't Was een heerlijke dag, een heerlijk samenzijn in dat nieuwe, ruime, schoone Kerkgebouw. De Heere gaf ons rijke juichensstof. Zijn Naam zij geloofd. Hartelijk dank aan al de Kerken, die ons door collecten en giften gesteund hebben. Vele Kerken hielpen niet tot hiertoe. Nog hopen wij op haren steun. Dringend verzoeken wij, om, wilt gij ons door een gift of collecte nog helpen en verblijden, ons vóór 1 september e.k. uwe gaven toe te zenden.

Wij zijn zeer dankbaar den Heere. Maar oordeelt zelf of wij nu moeten zwijgen. Wij hebben nu een Kerk; wij hebben nog geen pastorie. Wij hebben kleine financiële kracht. Zoo gaarne zouden wij voortvaren om ook te kunnen hebben een eigen leeraar. Wij durven echter niet, zoolang de schuldenlast op onze Kerk nog meer dan 1/3 van de bouwsom bedraagt. De Heere, die het tot hiertoe zoo wel maakte, neige uw hart om ons te helpen. Wilt ons spoedig verblijden door uwe gaven.

Namens den Kerkeraad, T. **Bos**, Praeses. P. de **Haan**. Scriba. Schouwerzijl, 8 Juli 1902.

1903-07-03 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Schouwerzijl, 1 juli

Op de te bouwen pastorie der Ger. kerk alhier is ingeschreven door: Zwarte en Teule, Hoogezand f 4745, H. Bolhuis, Warffum f 4440, P. Pool, Den Andel f 4125, R. Havinga, Zoutkamp f 4050, G. Havenga Zoutkamp f 3970, H. Stulp, Wehe f 3967, T. Reitsma, Leens f 3050, R. Wieringa, Ulrum f 3885, P. Boot Eenrum f 3880, J. Huitsing, Obergum f 3858, L. Reitsma Ulrum f 3775, P. Kerkstra, Ulrum f 3775, R. Reitsma Houwerzijl f 3650, H. **Damhof**, Obergum f 3550. Gegund aan den laagsten inschrijver. De begroting was f 3664. Architect was de heer B. **Riepma**

1905 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Schouwerzijl, 9 nov.

Het is nog maar sinds enkele jaren, dat Schouwerzijl een Ger. kerk bezit. In 1899 kwam de gemeente voor het eerst samen en in 1902 ging men over tot het bouwen van een

nieuwe kerk. In 1904 kregen wij een eigen leeraar en nu, 8 nov. 1905, mochten wij overgaan tot het bouwen eener Chr. school. Wie had het ooit kunnen denken. Maar met de hulp van God kan er veel gebeuren, en daarom worde Hij ook geloofd en gedankt. Bidden wij den Heere onzen God, dat Hij haar ook in stand moge houden, opdat alles groeie en bloeie tot Zijn eer.

1906-01-18 *Nieuwsblad van het Noorden*

SCHOUWERZIJL, 16 Jan. J.l. Zaterdag
had alhier de aanbesteding plaats, namens de
Gereformeerde gemeente van Schouwerzijl
o.s., van het bouwen van een schoolgebouw
w.i. twee lokalen, met onderwijzerswoning,
met inbegrip van schoolmeubelen. Inge-
schreven door: N. Nienhuis te Eenrum voor
f6246, L. Reitsma te Ulrum voor f6240, P.
Dam te Rasquert voor f6253, Kerkstra te
Ulrum voor f6239, R. Huitzing te Winsum
voor f6096. Architect: B. Riepma. Begroo-
tingssom f6069, Gegund aan den laagsten
inschrijver.

Nieuwsblad van het Noorden 18 januari 1906

1906-01-23 *Nieuwsblad van het Noorden* Aanbestedingen:

Door de Geref. gemeente te Schouwerzijl is aanbesteed het bouwen van een schoolgebouw, waarin twee lokalen met onderwijzerswoning. Raming f 6000. Van de 5 ingekomen biljetten was de minste de heer B. **Huitzing**, te Winsum, voor de som van f 6088, aan wien het werk gegund is.

1906 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Schouwerzijl, 1 juni.

Voor een groot deel van Schouwerzijls inwoners was het gisteren feest. De nieuwe school met den Bijbel zou in gebruik genomen worden. En als naar gewoonte werd de school feestelijk ingewijd. Van uit de nieuwe onderwijzerswoning wapperde de driekleur en ook de school was aardig versierd. Tegen drieën was het eene lokaal reeds geheel gevuld met kinderen in hun Zondags gewaad, den chocoladekop met zeer veel ernst tegen zich geklemd houdende. Het andere lokaal stroomde langzamerhand met ouderen vol. Door den voorzitter van het schoolbestuur werd het feest met gebed geopend, nadat een psalmvers was gezongen. De voorzitter sprak een kort woord, waarin hij de zegeningen des Heeren herdacht. Schouwerzijl werd nog maar voor eenige jaren een zelfstandige gemeente. En nu reeds een Christelijke school - dat was meer dan verwacht kon.

Nadat de districts-schoolopziener, de heer **Kloppers**, een hartelijk woord had gesproken en in een pauze daarop de kinderen flink waren getraceerd, trad de heer Van **Dijk**

hoofd der Chr. school te Oudega, voor kathedr, om de installatierede te houden. Hij bepaalde zijn gehoor bij de beteekeenis van het Chr. onderwijs. Toen hij had uitgesproken, verbond het hoofd der school, de heer **Wijtzes**, zich met, een kort woord tot ouders en kinderen aan zijn nieuwen werkkring. Heel aardig was het te zien, hoe een van de schoolmeisjes een klein versje reciteerde waarmee zij den nieuwen meester Gods zegen toewenschte op zijn arbeid.

Nog werden enkele woorden gesproken door de heren **Gerritsma**, hoofd der Chr. school te Leens en A. **Zijlstra**, hoofdredacteur der N. Prov. Gr. Ct. Dat onder dit alles de kinderen niet vergeten werden, spreekt wel van zelf. Tegen zes uur was de plechtigheid afgelopen. Ds. **Geerds** ging voor in het dankgebed. Des avonds werd er nog een gezellige navergadering gehouden. 't Was voor Schouwerzijl een gewichtige dag, een dag die sprak van Gods weldadigheden. Nog een 14-tal jaren geleden stond er slechts een houten gebouwtje, waarin zondagsschool gehouden werd enz. En nu, aan de overzijde van den weg, verrees een fraai kerkje met pastorie, een school met onderwijzerswoning. Voor een kleine gemeente als Schouwerzijl zegt dit heel wat. Dat er dus vreugde heerschte en blijdschap in aller hart, het is te begrijpen. En ook dat bovenal de danktoon gehoord werd: Hoe zullen wij den Heere onzen God danken voor al zijn gunstbewijzen!

1907-09-17 Schoolfeest / npgc

Schouwerzijl, 13 sept. Heden werd onder begunstiging van mooi weer hier schoolfeest gehouden in de Chr. school. Nadat er een uur openbare les gegeven was, waar vooral de »moekes« pret hadden over het leesonderwijs der kleinsten, ging men in optocht, voorzien van vaandels, vlaggen, kronen, sjerpen, naar Schouwen, waar de kinderen onthaald werden bij den heer Hekma op koekjes en amandelen. Nadat de leerlingen eenige versjes gezongen hadden, vertrok men weer naar het dorp, waar alles op de been was. Vooral het zingen was keurig mooi. De kinderstoet ging verder, n.l. naar Maarslag, waar ze door den heer Voogd getrakteerd werden. Ook op Schouwerzijl werd halt gehouden, eenige liedjes gezongen en alweer werden de kinderen getrakteerd, en wel door den heer Riepma. Zoo trok de blijde jeugd, die met hare verheugde harten en oogen er niet tegen opzag wandelingen te maken, voorbij. Onder geleide van onderwijzers trok de jeugd nu weer binnen de vier muren, alwaar ze getrakteerd werd op koek, chocolade en cadeaux. Dankbaar in het hart vertrokken onderwijzers, ouders en kinderen. Ds W. F. Geerds sloot het zoo uitnemend geslaagde feest.

Oproeping:
Onderwijzer - Onderwijzeres,
 door de GEREFORM. SCHOOL-
VEREEN. te **Schouwerzijl**
(provincie *Groningen*). Salaris: Onderwijzer
f **625**, Onderwijzeres met acte nutt. handw.
f **650**. Wett. verhoogingen.
Brieven aan F. H. DIJKSTERHUIS te
Mensingeweer.

1908 npgc

1911-11-08 Afscheid ds. W.F. Geerds / *De standaard*

Zondag nam Ds. W.F. **Geerds** van de Geref. Kerk te Schouwerzijl afscheid wegens vertrek naar Idskenhuisen. De scheidende leeraar hield eene predikatie over Habakuk 3 : 2a. Aan het einde werd ds Geerds op zeer waardeerende wijze toegesproken door ouderling W. **Schripsema**, door den voorzitter der Jongelingsvereniging D. Heerema, door het hoofd der school de heer S. **Broos** en door den voorzitter van het schoolbestuur W. **Balkema**. De gemeente zong den scheidenden leeraar de volgende verzen toe: Psalm 89 : 1 en 121 : 4 en 2 toe.

Ongeveer 1910. Vrnl meesterhuis (met daarachter de christelijke school), kerk, pastorie.

Opmerking: *Het driehoekje links midden op het kruispunt heeft is er nog heel lang geweest. Ik herken het nog uit mijn tijd.*

1914-07-13 – vrijstelling vrije- en ordeoefeningen / *npgc*

Verzoek gem. raad Leens aan Ged. staten, om voor den tijd van 1 jaar vrijstelling te verleen voor het geven van onderwijs in de vrije- en ordeoefeningen aan de school te Schouwerzijl. De voorzitter zeide, dat er maar 20 leerlingen op deze school waren. Daarenboven is het hoofd der school niet bevoegd dit onderwijs te geven. De aanvraag begint van 1 Juli 1914. Aangenomen.

1915-03-23 – De standaard

Zondag nam ds T. L. Kroes, predikant bij de Geref. Kerk te Schouwerzijl, afscheid van zijn gemeente met een predikatie over Joh. 11 : 35 en 36. Door ouderling **Schripsema** werd ds Kroes op zeer waardeerende wijze toegesproken; eveneens door den voorzitter van het

Schoolbestuur en den voorzitter der Jongel.vereen.; terwijl ook het hoofd der school een woord van warme vriendschap en hoogachting sprak. Den naar Coevorden vertrekkenden leeraar werd door de in grooten getale opgekomen schare toegezongen ps. 121: 4, ps. 134:3, ps 121: 2. Het was voor de gemeente van Schouwerzijl die haar geliefden herder en leeraar noode ziet vertrekken, een aangrijpende ure.

1917 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Schouwerzijl, 5 maart.

Vrijdagavond vergaderde alhier de pas opgerichte vereeniging van »**Chr. maatschappelijke belangen**« onder leiding van den heer F. H. **Dijksterhuis**. Het concept reglement werd gelezen en na eenige aanvulling aangenomen. Een bestuur werd gekozen, bestaande uit 5 personen. Voorts gaf de heer Dijksterhuis een overzicht van de algemeene en plaatselijke toestanden. Na eenige bespreking werd besloten een commissie te benoemen, die met het bestuur pogingen zal aanwenden, om in de behoefte aan tuinbouwgrond te voorzien. De vergadering werd vervolgens door Ds. **Buwalda** gesloten.

Opmerking: *Zou dit aanleiding zijn geweest voor aanleg van de eerder besproken "toenbouw" bij Groot Maarslag?*

1920 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Schouwerzijl, 7 febr.

Gisteravond vergaderde alhier de afdeeling van „Patrimonium". Na de opening door den voorz., leidde de secr. voor ons in het onderwerp: „Het socialisme een gestolen en misvormd ideaal". Over dit onderwerp ontspon zich een leerzame discussie. Hierna kregen we een verslag van de Comm. voor uitvoering van de landarbeiderswet. Dit verslag kan niet anders gekwalificeerd worden dan teleurstellend. Teleurstellend wat betreft de uitvoering en de houding van enkele onzer voormannen. Voorts werd nog besloten om toe te treden tot de werklozenkas. De jaarverg. zal over 14 dagen worden gehouden, referaten alsdan zijn „Noachitisch verbond en de Anti-Christ". De nogal drukbezochte vergadering, werd met dankzegging door een der leden gesloten.

1920-02-11 B. en W. stellen voor de openbare school te Schouwerzijl met 1 mei a.s. op te heffen. De bevolking aldaar is bijna uitsluitend Gereformeerd. Ze zenden hun kinderen naar de Christelijke school en nu zijn er maar 5 leerlingen meer. Dezen kunnen best 25 min. loopen en naar Mensingeweer gaan. Het voorstel van B. en W. wordt aangenomen.

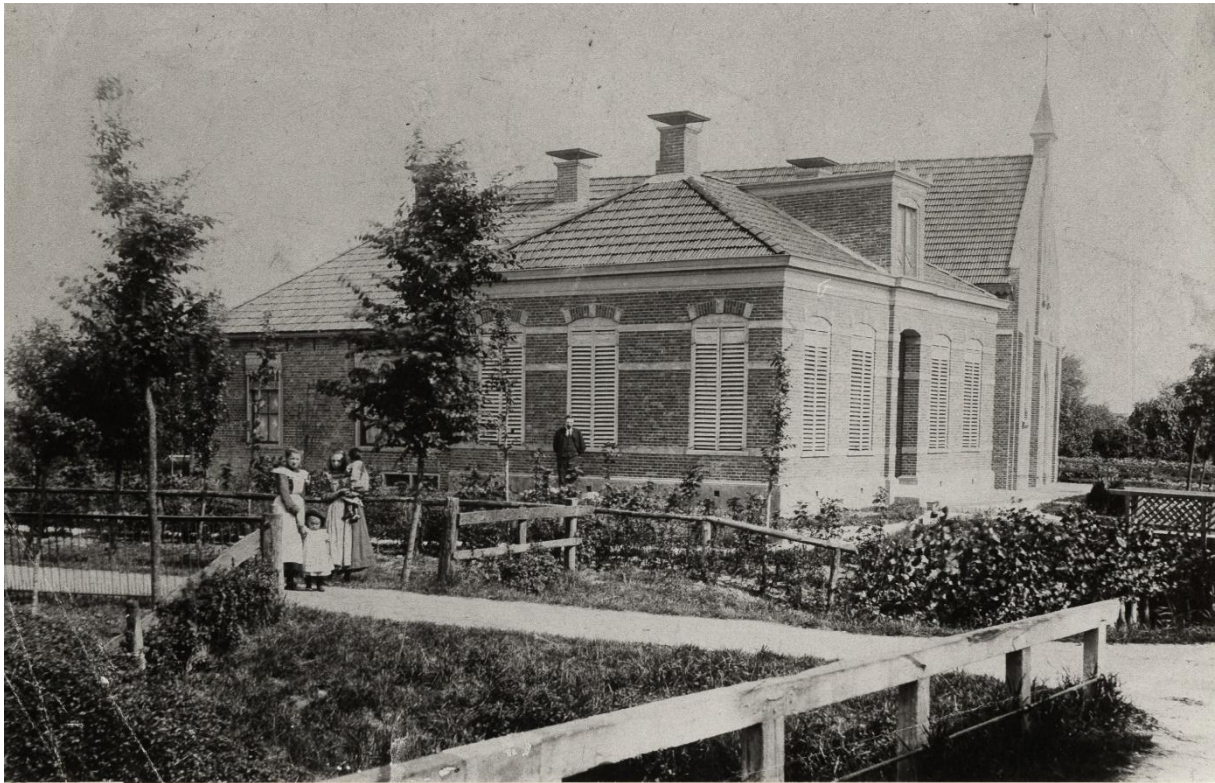
1920-03-17 *Nieuwe Provinciale Groninger courant*

Voorstel tot onderhandsche verhuring van de onderwijzerswoning te Schouwerzijl aan den heer M. **Poll** aldaar voor de som van 200 gld. Wordt toegestaan. In de Commissie tot wering van schoolverzuim, wordt wegens het bedanken van den heer M. Poll, gekozen de heer S.J. **Broos**, hoofd der Chr. School aldaar.

B. en W. stellen voor de school te Schouwerzijl aan den openbaren dienst te onttrekken en te verkoopen aan de bouwmaatschappij „Leens". De voorzitter zegt dat er 3 woningen in de

genoemde school kunnen gemaakt worden. Ze vragen de **school** met grond te mogen **verkoopen** voor 2400 gld. Wordt toegestaan.

Opmerking: *dit betreft "Ol Schoul" waar mijn grootouders later woonden.*

Pastorie ongeveer 1920

Opmerking: *Op deze foto is duidelijk de ree naar de boerderij van Rijkens te zien. Het hek op de voorgrond leidt naar de brug, langs het huis van commissionair Huizinga.*

1920 *Uit Provinciaal verslag*

Art. 19b. De Raad der gemeente Leens besloot tot **opheffing van de openbare school** te Schouwerzijl, met ingang van 1 Mei 1921. Uit de door het gemeentebestuur en den Inspecteur van het lager onderwijs verstrekte inlichtingen bleek ons dat de school geen levensvatbaarheid meer heeft of in afzienbaren tijd zal krijgen. De Inspecteur merkte voorts nog op: „De afstanden naar de school te Mensingeweer en te Warfhuizen zijn betrekkelijk zóó gering, dat leerlingen van Schouwerzijl zonder bezwaar daarheen kunnen worden gedirigeerd, waarbij zij het voordeel hebben, in grootere scholen met meer leerkrachten onderwijs te ontvangen. Ook het aftredend hoofd der school te Schouwerzijl bleek van oordeel, dat het in de gegeven omstandigheden beter was de school niet te continueeren." Op 15 januari 1920 gingen nog 5 kinderen ter school. Het Raadsbesluit tot opheffing der school werd goedgekeurd bij ons besluit van 26 februari 1920, no. 151, 3e afd.

1921-01-14 Gereformeerd jongelingsblad

De J. V. „Onze hulpe zij in den naam des Heeren" te Schouwerzijl, zal D.V. op zondag 23 jan. a s. haar jaarlijksche openbare vergadering houden in het bijgebouw der Geref. Kerk aldaar. Als onderwerpen zullen worden behandeld: „Paulus voor koning Agrippa", door P. **Davids** en „Waarom Geref. J. V.", door H. **Koning**. Aanvang zeven uur.

1921-10-08 Nieuwe Provinciale Groninger courant Muziekuitvoering

1925 Nieuwe Provinciale Groninger courant

De Kerk te Schouwerzijl ontving een legaat van f 10.000 vrij, van successierechten, van den heer **Bessinger** van Wehe, onlangs overleden. *Dit is Jan Bessinger (1844-1924) tm*

1925-09-07 Nieuwsblad van het Noorden Aanbesteding.

Op Zaterdag 12 sept. 1925, des namiddags 5 uur, in het Catechisatielokaal te Schouwerzijl, zal, behoudens nadere goedkeuring door den Raad der Gem. Leens, door het schoolbestuur der Geref. School te Schouwerzijl worden aanbesteed:

Het afbreken van bestaande privaten enz., het bouwen van nieuwe privaten, brandstoffenbergplaatsen enz. aan de bijzondere school aldaar, in 2 perceelen.

a. Het timmer-, metsel ca betonwerk ca.

b. Het glas- en verfwerk.

Bestek en teekening zijn ter inzage en tegen betaling van f 2.50 per stel verkrijgbaar bij ondergeteekende. Aanwijs volgens bestek. Inlichtingen, verstrekt de architect H. **Havinga** te Wehe.

1926-01-01 Bouwen en bewaren Meisjesvereniging Schouwerzijl

No. 495. „Wees een Zegen”, Schouwerzijl.
Pres. A. Riepma, Schouwerzijl.
Secr. M. Dijksterhuis, Mensingeweer.
Penn. H. Hekma, Schouwerzijl.
Ledental 19.

Al in 1911 werd deze meisjesvereniging opgericht. In 1938 werd secr. T. Fokkens uit Schouwerzijl,

in 1941 R.A. Stulp, later R. Boersma Warfhuizen. In 1948 J. Mulder en in dat jaar was het ledenaantal 9. Zie ook 1936-07-18

Links een stukje te zien van de kerk van 1893. Er tegenover de kerk uit 1902 met links de pastorie en rechts het meesterhuis en niet zichtbaar er achter de christelijke school.

Opmerking: Het stukje muur links op de foto is van het gebouwtje waar later bij verkiezingen gestemd kon worden, zoals eerder beschreven. Het is nu een parkeerplekje.

TM: in 1920 besloot de raad van de gemeente Leens een stembureau in Schouwerzijl te vestigen. Waar in de vorige vergadering het beginsel is aangenomen, dat de vrouwen en ouden van dagen niet te ver van de bus moeten zijn, is er alles voor.

1929-07-19 *Nieuwsblad van het Noorden* Schouwerzijl, 18 juli

Bij de gehouden aanbesteding van den aanbouw van een derde lokaal aan de bijzondere school alhier, werden ingeleverd 23 biljetten. Voor zoover de timmerwerken en de levering van materialen betreft, was het laagst ingeschreven door G. **Zeeff** en J. **Koop**, te Eenrum, voor f 3187, aan wie het werk is gegund. Het glas- en verfwerk, eveneens met bijlevering van materialen, werd opgedragen aan P. **Vegter**, te Warfhuizen, voor f 149.

1929-09-24 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Schouwerzijl, 23 sept.

Het was Vrijdag j.l. feest voor de kinderen der Geref. school alhier. Wegens toename van het getal leerlingen kon een derde lokaal worden bijgebouwd, dat dien dag feestelijk in gebruik werd genomen. Tegen één uur nam het feest een aanvang, waarna al spoedig een optocht werd gehouden. Tegen 3 uur werd de school bezocht door B. en W. en den secr. der gem. Leens, die in het nieuwe lokaal werden ontvangen.

Nadat de kinderen samen een gelegenhedsvers hadden gezongen, verwelkomde de voorz. de heer G. Bierling de genoodigde heeren en dankte voor de verleende medewerking bij het bouwen van het 3e lokaal. Den voorz. werd als architect een woord van dank gebracht door het hoofd der school. Hierna werden met de kinderen spelen gehouden in de groote schuren van den heer J. S. Hekma, wegens het slechte weer hiervoor welwillend afgestaan. Teruggekeerd in de mooi versierde school ontvingen de kinderen aardige cadeau's en een schoolportret voor elk huisgezin. Wel voldaan gingen allen huiswaarts.

1929-11-21 *De standaard*

Daar in 1924 de Geref. Kerk van Schouwerzijl vacant was en alzoo 't 25-jarig bestaan niet is herdacht geworden, kwam de gemeente daar maandag 18 nov. j.l. samen, om dankbaar te gedenken, hoe ze 30 jaren had mogen bestaan. Onder groote belangstelling is dit geschied. In korte trekken schetste de pastor-loci ds. M. **Janssens** 't ontstaan en bestaan dezer kerk. Waar ongeveer 60 jaar geleden schier geen enkele belijder van Christus hier werd gevonden, daar is hier thans een bloeiende Kerk. Door den arbeid der Evangelisatie van Winsum uit, aan 't ressort van welke kerk in 1880 Schouwerzijl werd toegewezen, kon hier 19 nov. 1899 reeds tot instelling der ambten worden overgegaan. Nog spraken Ds. W. F. **Geerds** te Veenwoudsterwal, de eerste predikant der gemeente die, waar hij onlangs herdacht hoe hij zich voor 25 jaren aan deze kerk verbond, op deze vergadering was uitgenoodigd. Ds. N. **Woldinga** te Pieterburen als afgevaardigde der classis Warffum, Ds. S. **Idema** als afgevaardigde der kerk van Winsum, en als consulent van Leens, en Ds. J. **Gootjes** van Baflo, uit welke 3 Kerken de Kerk te Schouwerzijl is voortgekomen.

Opmerking: *Ds. Gootjes heb ik nog gekend, hij preekte nog wel eens bij ons in het houten kerkje op Schouwerzijl.*

1930-02-14 *bazuin hulpverlening*

Ter vergadering van de classis Warffum deelde de kerk van Schouwerzijl mede, dat haar diaconie voortaan ook de behoeftige doopleden hulp verleen en zal.

1931-06-10 *De Nederlander Schooljubileum.*

Te Schouwerzijl is het 25-jarig bestaan der Geref. school feestelijk herdacht, 's Middags was 't voor de kinderen feest, terwijl 's avonds een bijeenkomst met de ouders plaats vond, waar vele goede woorden o.m. door oud-hoofden en oud-bestuursleden werden gesproken.

1932-02-10 *Nieuwe Provinciale Groninger courant* Schouwerzijl, 6 febr.

Gisteravond vergaderde de Gereformeerde Schoolvereniging ter afdoening van huishoudelijke zaken. De voorz. de heer G. **Stulp** opende de verg. op gebruikelijke wijze en heette de aanwezigen welkom. Hierna verslagen van secr. en penningmeester, die stof tot dankbaarheid gaven. Volgde bestuursverkiezing. Herkozen de heer G. Stulp en verkozen in de

vacature J. **Smit**, die zich niet meer beschikbaar stelde, de heer F. W. C. **Brink**, die de benoeming aanvaardde. Nadat de heer G. **Bierling** aanbevolen had eens met de A.R. raadsleden samenspreking te houden omtrent het schoolartsensysteem, werd de verg. door den voorz. gesloten en ging Ds. **Janssens** voor in dankgebed. Om half acht werd daarop de ouderavond gehouden, die als naar gewoonte goed bezocht was. Het H. d. School liet zingen ps. 77 : 7, ging voor in gebed en las daarna ps. 77.

Na een welkomstwoord tot de ouders en belangstellenden kreeg de secretaris eerst het woord, die de lotgevallen van het laatste schooljaar meedeelde. Hierna werd de avond genoeglijk doorgebracht, onder het aanhooren van verschillende bijdragen. In de pauze werd het schriftelijk werk der leerlingen en de handwerken der meisjes bezichtigd. Na de pauze werden enkele filmen vertoond niet een projectielantaarn, welwillend door dr. J. **Postumus** van Eenrum hiervoor afgestaan. Het afgetreden bestuurslid J. Smit gaf een overzicht van hetgeen er in de 20 jaar van zijn bestuurslid-zijn was voorgevallen. Een woord van dank werd hem toegesproken voor alles wat hij voor de school had gedaan. Aan het slot verkreeg Ds. M. Janssens nog het woord, die er op wees dat het kind, op de Chr. school onderwezen, vroeg er aan gewend moet worden ook zijn plaats in de samenkomst der gemeente geregeld te vervullen. Hierna ging ds. J. voor in dankgebed.

Foto uit de Nieuwe provinciale Groninger courant van 23 juli 1931. Voorste rij vlnr: E. Nienhuis, A. Havinga, G. Stulp, P. Dijkstra, J. Smit; achterste rij K. de Vries, mej. Holwerda, P. Aikema, H. Wierenga en meester Mulder

1932-10-29 *De Amsterdammer*

Jubileum ds. H. **Meijering**. Zijn arbeid voor Schouwerzijl. In ons jubileum-bericht van ds. H. Meijering, geref. predikant te Katwijk aan den Rijn, die a.s. zondag zijn 40-jarige ambtsbediening hoopt te herdenken, is o.m. gereleveerd, dat de jubilaris tijdens zijn vijf-jarigen arbeid te Winsum-Obergum ook evangelisatie te Schouwerzijl dreef, uit welken arbeid later de zelfstandige gemeente van Schouwerzijl is voortgekomen. Thans schrijft men ons uit deze gemeente, dat dit te zwak is uitgedrukt. De zelfstandige gemeente te Schouwerzijl is niet later ontstaan, maar reeds t i j d e n s het verblijf van ds. Meijering te Winsum-Obergum. ds. M. heeft er zeer voor geijverd. Hij heeft met alle kracht en onder veel tegenwerking weten door te zetten, dat de classis Warffum tot institueering te Schouwerzijl besloot. De instelling der ambten heeft plaats gehad 19 nov. 1899, dus een half jaar vóór ds. M. naar Katwijk vertrok, en wel in tegenwoordigheid van ds. M. zelf, die dan ook de nieuw-geïnstitueerde gemeente het eerst in den dienst des Woords is voorgegaan.

1934-01-22 *Nieuwe provinciale Groninger courant*

Schouwerzijl, 19 jan. Hedenavond vergaderde de Geref. schoolvereeniging onder leiding van den heer G. **Stulp**, voorzitter van het schoolbestuur, die in een kort openingswoord gedacht de groote en vele zegeningen die onze God ons heeft geschonken en gelaten in onze school met den Bijbel. Hierna verslagen van den secretaris en penningmeester, waarover enkele vragen werden gesteld, die welwillend werden beantwoord. Hoewel het eindcijfer van de boeken op een nadeelig bedrag wees, kon toch worden vastgesteld in verband met de aflossing welke had plaats gevonden dat de financieele positie voordelig is te noemen. Een bestuursverkiezing had plaats waarbij de heren A. **Havinga** en E. **Nienhuis** weer werden herkozen. Hierna hield het hoofd der school een inleiding over: „Waarom scholen met den Bijbel?" Aan het slot werd nog de opmerking gemaakt of het niet wenschelijk ware een vaste aftreding der bestuursleden in te voeren. Het bestuur zal hierover handelen in zijn vergadering om zoo mogelijk op een volgende vergadering met een voorstel te komen.

1936-01-12 *Het zendingsblad van de Gereformeerde Kerken in Nederland*

De collecteerende jongens en meisjes te Schouwerzijl. Schouwerzijls gemeente heeft ook haar zendingscollectantjes. Het getal is niet zoo groot. Het zijn er maar vijf. We kunnen de namen wel even noemen, 't zijn van links naar rechts de jongens Jakob **Boersma**, Meint van der **Dijk**, Alje **Bierling** en de meisjes Catharina **Wierenga** en Annie **Havenga**. Zij werken trouw. De Zendingscommissie is best over hen tevreden. En hier zijn het nu eens niet enkel meisjes, die gaarne wat voor de zending doen, maar ook jongens, die ijverig meehelpen.

Opmerking: Daar kan ik wel duidelijkheid over verschaffen: dat is bij Hekma op Schouwen. Het is de voordeur van het woongedeelte. De plek kwam mij bekend voor op de foto, we kwamen daar altijd met Sint Maarten. Vanaf de doorgaande weg liep er een smal paadje door het weiland naar de gracht, dan een bruggetje en daarna een straatje naar de voordeur. Ik heb de plek gecheckt op Google streetview en kan niet anders vaststellen dan dat mijn veronderstelling juist moet zijn.

1936-07-18 en 24 Nieuwe provinciale Groninger courant

Feest te Schouwerzijl. Woensdag was het feest in Schouwerzijl. De Gereformeerde Jongedochtersvereen. „Wees een Zegen" mocht gedenken, hoe ze voor 25 jaar werd opgericht. 's Avonds werd er een samenkomst .gehouden in de mooi versierde tent, die opgericht was op het land van de familie Hekma-Rijkens. Ruim half acht opende ds. M. Janssens de vergadering en riep allen een hartelijk welkom toe. De secretaresse mej. A. Ronda gaf en gezellig en uitvoerig verslag van de verlopen jaren. Verder werd een rijk program afgewerkt.

Enkele schitterende tableaux als: De twaalf maanden. De Studeerende Ver., Linnen weven en Vaandel-tableau werden vertoond. Ook werden enkele voordrachten en samenspraken gehouden. De Zangvereniging "Hosanna", dir. de heer Sloots, liet zich op verdienstelijke wijze hooren, wat de feestvreugde niet weinig verhoogde. Namens de prop.-commissie van de Geref. meisjesbond was aanwezig Mej. Veenstra, die de beste wensen van de commissie overbracht. De afgevaardigden van kerkeraad en verschillende andere vereenigingen brachten ieder op zijn wijze de beste wensen over. Aan den voorzitter ds. M.

Janssens werd bij monde van mej. G. Ronda namens de jubileerende vereeniging een prachtige leeslamp aangeboden. Het was reeds laat toen ds. Janssens de vergadering sloot.

De pastorie in 1938 met Anna Janssens, dochter van dominee Janssens.

1944-06-17 *Kerknieuws, weekblad voor objectieve berichtgeving van alle protestantse kerkformaties in Nederland* Uit het verslag van de classis Warffum :

„Ds **Boonstra** deelt mede dat ook na het lezen van de Toelichting der Generale Synode op de schorsing van Prof. **Schilder**, de kerkeraad van Leens zijn instructie t.a.v. de schorsing van Prof. Schilder blijft handhaven. 4. Ingekomen stukken :

b. een schrijven van den kerkeraad van Schouwerzijl met de mededeeling dat deze kerkeraad zich niet gerechtigd acht zijn ambtsdragers te binden aan de leeruitspraak „het zaad des verbonds krachtens de belofte Gods te houden voor wedergeboren totdat het tegendeel blijkt.” Tevens verzoekt de kerkeraad de classis te willen uitspreken dat de binding aan de leeruitspraken van Sneek-Utrecht dient te worden weggenomen en de schorsing van Prof. Schilder dient te worden opgeheven. 5. Na zeer breedvoerige bespreking spreekt de classis tenslotte als haar oordeel uit :

a. dat de binding aan de leeruitspraken van de Generale Synode van Sneek-Utrecht dient te worden weggenomen ;

b. dat de schorsing van Prof. Schilder dient te worden opgeheven.”

1944-09-12 *Kerknieuws, weekblad voor objectieve berichtgeving van alle protestantse kerkformaties in Nederland* Schouwerzijl.

Naar men ons nader uit het Noorden bericht, is onze mededeeling over de kerk van Schouwerzijl, die zich zou hebben vrijgemaakt, niet juist. Men deelt ons mede, dat de kerkeraad eerst de vergadering van de Part. synode van Groningen wil afwachten, wijl daar nog enkele andere zaken in betrekking tot de binding enz. aan de orde zullen komen.

1945-02-10 *Kerknieuws, weekblad voor objectieve berichtgeving van alle protestantse kerkformaties in Nederland* Schouwerzijl.

De kerkeraad der Geref. kerk alhier heeft de volgende uitspraak gedaan:

„De kerkeraad enz., kennis genomen hebbende van de dogmatische en kerkrechtelijke beslissingen der Gen. synodes '39-'43 en '43-'44, overwegende:

a. dat de verklaring der synode van 1905 dat „het zaad des Verbonds krachtens de belofte Gods is te houden voor wedergeboren en in Christus geheiligd totdat bij het opwassen uit wandel of leer het tegendeel blijkt”, thans volgens Toelichting en Praeadvies moet worden gelezen ineen zin, die niet klaar en duidelijk valt te bewijzen uit Schrift en Belijdenis;

b. dat het kerkrechtelijk beleid van genoemde synodes in strijd is met de door de Geref. kerken in gemeen accoord aanvaardde K. O., en in 't bijzonder de zelfstandigheid der plaatselijke kerken niet eerbiedigt, terwijl ook tegen alle recht getrouwe ambtsdragers inde kerk van Christus worden geschorst en afgezet van hun dienst tegen de duidelijke zin van art. 31, 79, 80 en 85 der K.O.

Verder overwegende:

a. dat de meerdere vergaderingen blijk geven wegens strijdigheid met Gods Woord, Belijdenis en K.O. hen, die den in den aanvang genoemde beslissingen niet voor vast en bondig kunnen houden, binnen het Verband niet te willen dulden, daarmee verkrachtende het recht van art. 31 K.O.

b. dat het zijn roeping is om de aan zijn zorgen toevertrouwde

gemeente in rechte banen te leiden, ziet zich genoodzaakt, zij het met droefheid de Geref. Kerk te Schouwerzijl c.a. voorloopig los te maken uit het verband van „De Geref. kerken in Nederland” gelijk hij bij dezen doet en besluit de gemeenschap te zoeken met die kerken, die willen staan en metterdaad staan op geen anderen grondslag dan Gods Woord, de drie Formulieren van Eenigheid en de K.O.” De uitspraak is ondertekend door ds. M. Janssens, praeses en J.F. Stulp, scriba.

1945-08-30 *Reformatie stemmen*

Naar wij vernemen, hebben enkele brs. en zrs. te Winsum-Obergum zich vrijgemaakt van de besluiten der beide laatste synodes. Daar geen enkele ambtsdrager met hen meeding, hebben ze zich gesteld onder het opzicht van den kerkeraad van Schouwerzijl.

1945-09-01 *Kerknieuws, weekblad voor objectieve berichtgeving van alle protestantse kerkformaties in Nederland* Winsum-Obergum.

Ook hier ter plaatse heeft zich een aantal leden van de Geref. kerk vrijgemaakt. De vrijgemaakten houden eigen diensten ten huize van br J. de **Boer** te Winsum. Ineen avonddienst trad op ds M. Janssens van Schouwerzijl. Zoolang de ambten nog niet ingesteld zijn wonen de vrijgemaakte, broeders en zusters alhier in bij de kerk van Schouwerzijl die het opzicht op zich genomen heeft.

1946-01-19 *Kerknieuws, weekblad voor objectieve berichtgeving van alle protestantse kerkformaties in Nederland* Predikanten voor bijzonderen arbeid.

Ter jongste vergadering van de classis Warffum was een voorstel ter tafel van de kerk van Schouwerzijl, dat de classis aan de Part. synode zou voorstellen om de generale synode te verzoeken een nadere regeling te treffen voor de positie van de dienaren des Woords, die tot een bijzonderen arbeid in de kerk des Heeren geroepen worden als bijv. geestelijke verzorgers in stichtingen, hoogleeraren aan de Theol. Hoogeschool etc., waar immers de bestaande regeling : emeriteering naar artikel 13 K.O. niet juist geacht moet worden, daar dit artikel spreekt van: „door ouderdom, ziekte of anderszins onbekwaam worden.”

Classis-splitsing.

De kerk van Schouwerzijl heeft ook aan de classis Warffum verzocht om aan de Part. synode de vraag voor te leggen of niet de tijd gekomen is om het ressort der Part. synode van het Noorden te splitsen in twee of drie ressorten.

1946-10-12 *Kerknieuws, weekblad voor objectieve berichtgeving van alle protestantse kerkformaties in Nederland* Winsum-Obergum

Onder leiding van ds. M. Janssens van Schouwerzijl werd alhier een gemeente geïnstitueerd. Ds. Janssens sprak over Ps. 123 : 1. Als scriba treedt op br. J. **Huizing** Azn., Garnwerderweg 2 te Winsum (Gron.)

Onderlinge hulpverlening.

N.a.v. een vraag van de kerk van Schouwerzijl of geen hulp aan Friesland met zijn vele

vacatures moet geboden worden, besloot de classis Warffum de kerken in ernstige overweging te geven haar predikanten één of tweemaal per jaar af te staan

1948-03-27 Nieuwe provinciale Groninger courant

Grote zang- en muziekuitvoering op paasmaandag in de Geref. Kerk te Schouwerzijl, te geven door het Chr. Gem. Koor „HOSANNA" te Schouwerzijl (dir. S. Kwant, het Chr. gem. koor „EXCELSIOR" te Pieterburen (dir. S. Kwant), met medewerking van de zes muzikanten van Kruisweg, afgewisseld door samenspraken en voordrachten. Entrée f 1. (bel. inbegrepen). Aanvang 7 uur. Komt allen.

Huwelijk Annie **Mulder**, dochter meester Mulder met Frans **Triezenberg** in 1949 met op achtergrond het kerkje uit 1893 later verenigingsgebouw (ook wel jeudenkerkje) genoemd.

Opmerking: *Helemaal links op de foto is nog een stukje van de Hogeweg (richting Schaphalsterzijl/Winsum) zichtbaar. Ook in mijn tijd was daar nog hekwerk.*

Je zou zeggen dat het bruidspaar naar de hoofdingang van de kerk loopt, maar dat is niet juist. Ze gaan richting de (oude) school c.q. het meestershuis. De kerk had geen stenen bruggetje en stond niet recht tegenover het oude gebouwtje. Het bruidspaar uit de trouwauto, zal dus waarschijnlijk receptie houden achter of in het meestershuis. Hun kerkelijke inzegening vond plaats in de kerk van Mensingeweer op 9 september door ds J.R. Sybrandi van Winsum.

De trouwauto is waarschijnlijk van garage Bakker in Mensingeweer. Die had zo'n auto als taxi. In diezelfde periode moest ik altijd met mijn moeder naar het consultatiebureau (medische kleuterzorg) in Wehe. Dan werden we gehaald en teruggebracht door Bakker, waarschijnlijk met dezelfde auto. Het kleuterbureau zat in Wehe aan de Mernaweg, in het gebouw naast de Roomse kerk, het gebouw dat nu wordt gerenoveerd.

Herdenking 1902-1952. De kerk staat er dan 50 jaar.

Opmerkingen bij de foto: *We hebben eerder over deze foto gecorrespondeerd. Ik heb nu de foto verder uitvergroot en herken nu toch wel een paar mensen.*

Rechter rij op de foto van voor naar achter: eerste rij, 1 man, is waarschijnlijk mijn oom Kee Dijkstra (broer van mij grootvader). Vijfde rij, geheel rechts, is mijn vader. Rechts achter hem op de zesde rij is waarschijnlijk Willem Kwant. De man en de vrouw achter hem op de zevende rij zijn Anne Boerema en zijn vrouw (ouders van Ida Boerema). Helemaal achterin, staande half voor de deur, de kleine man met het brilletje, is mogelijk/waarschijnlijk Jan Kadijk uit Warfhuizen, kruidenier, broer van mijn opoe Schripsema. Linker rij op de foto, van voor naar achter: vijfde rij, tweede persoon van rechts (jongere vrouw met haar-scheiding in het midden) zou Tiet Bolhuis kunnen zijn, de kraamzuster en vriendin van mijn moeder. Voorlaatste rij de man rechts met donkere bril: met zekerheid Berend Stenekes, de vader/schoonvader van Piet en Aaltje. Ik herken verder meerdere gezichten maar kan het niet op naam brengen.

1956-06-01 Gereformeerd Gezinsblad

D.V. 5 juni hoopt de Geref. schoolvereniging te Schouwerzijl haar 50-jarig jubileum in een feestelijke vergadering te herdenken met oud-leerlingen en belangstellenden. De vergadering wordt gehouden in de Geref. kerk te Schouwerzijl.

1956-06-13 Gereformeerd gezinsblad

50-jarig bestaan gereformeerde school te Schouwerzijl
Dinsdag 5 juni j.l. werd het 50-jarig bestaan van de Geref. School te Schouwerzijl in een feestelijk samenzijn met ouders en belangstellenden herdacht.

De voorzitter van het schoolbestuur, br. W. **Kwant** vertolkte aller dankbaarheid aan de

hand van Ps. 145: Geslacht aan geslacht zal Uw werken roemen, zij zullen Uw machtige daden verkondigen. Vooral de bewogen geschiedenis der laatste jaren doet ons zeggen: De HEERE is nabij allen, die Hem aanroepen, allen, die Hem aanroepen in waarheid. Van het vele, dat op deze feestavond geboden werd, noemen we de voortreffelijke muzikale medewerking van het Gereformeerd fanfare-corps „Hendrik de Cock" te Ulrum, dat ons van een keur van liederen en marsen deed genieten.

Br. N. van **Rijssel** bracht een gedetailleerd verslag uit van 50 jaren schoolleven. Het begon met een vergadering in het kerkgebouw, dat nog maar enkele jaren stond (1902, kerkinstituering: 1899) en in juni 1906 kon het Gereformeerd lager onderwijs een aanvang nemen na een eeuw van overheersing door de Openbare School.

Ds. J. R. **Wiskerke** hield een rede over: „De school van Christus als sabbatsinstrument". Zelfs het woord jubileren stamt uit de Schrift, herinnerend aan het jubeljaar. Dit (50e) feestjaar van bevrijding en verlossing vindt in Christus zijn vervulling. Hij heeft voor Zijn volk de blijvende vrijheid en de duurzame erfenis verworven. In Hém vieren we feest b.v. tegenover het 50-jarig N.V.V. vandaag. Bij hén de naoorlogse opmars naar de macht, bij ons: zwakheid (misschien niet eens 1 zetel in de Kamer). Bij hen: een betere wereld voor en door de mens (verkiezingslijst P.v.d.A.) en daardoor: machteloos paradijs-verlangen. Bij ons: 1 zetel in de hemel, Christus aan de rechterhand Gods, en Hij zal ons de échte eeuwige erfenis geven. De school mag een school van Christus wezen en zo een sabbatsinstrument (vgl. Zond. 38), opdat de kleine erfgenamen van de voltooide sabbatsvrede de glorie van hun hemels burgerrecht gaan verstaan. Onze school moest dus school van Christus blijven en daarom ook een Gereformeerde. Het oude fundament (Catech., Bel., Dordt) bleef onder veel strijd en zwakheid bewaard. We mogen weer de toekomst inkijken, dat is genade. Bidden en werken wij heen naar de voltooide sabbatsvrede, wanneer de school der gróte profeten, die de kleine profeten onderwijzen, voor altijd gesloten wordt (Jer. 31 :34).

Meester J.F. **Stulp**, voormalig leerling en onderwijzer van de school, toonde zijn meeleven door te gewagen van de goede tijd, die zijn vrouw en hij hier hadden beleefd. Spr. wees voorts op de voortgaande afval, speciaal in de onderwijzerswereld (zie hun bladen). Het werk van een eigen Gereformeerde opleiding voor onderwijzers, waaraan spr. mag meewerken (Enschedé) is daarom ook zo brood-nodig. Laat dit werk ook hier met gaven ondersteund worden.

Br. J. **Koning** gaf op geestige wijze een greep uit de historie, die hij in het begin als schooljongen zelf had meegemaakt. Dank zij zijn scherpzinnig onderzoek kwam de eigenlijke begindatum van het onderwijs vast te staan: 1 juni 1906. Voorgelezen werd de lijst van namen der leden-oprichters der vereniging; namen, die de herinnering oproepen aan een geslacht, nu grotendeels van ons weggenomen, dat in een tijd van veel armoede op God heeft gebouwd. Het geheel van de avond werd verder gevuld met voordrachten van jong en oud en met blij geschal van horens en orgelpijpen.

Het middernachtelijk uur was reeds lang gepasseerd, toen Br. P. van der **Steen**, het hoofd der school, ons voorging in dankgebed voor wat God ons heeft gegeven, óók in smeking voor schoolonderwijs, kerkprediking, voor de kinderen, van wie verschillenden dagelijks verre reizen maken.

Opmerkingen: *W. Kwant is Willem Kwant eerder genoemd. Hij werkte bij loonbedrijf*

Willemsen uit Winsum op de dorsmachine. N. van Rijssel is Niek van Rijssel eerder genoemd. Hij was verzekeringsman en woonde tegenover café Van Dijk. Van de fam. Stulp heb ik je eerder foto's gestuurd. J. Koning is Jan Koning, voorloper begrafenisvereniging, vader/schoonvader van Anna Koning en Jan de Vries (zoon van slager Pieter de Vries). Over Van der Steen zullen we het maar niet meer hebben

1958-12-16 Trouw

Architect ir. P. Bügel te Groningen heeft de bouw aanbesteed van een geref. lagere school te Schouwerzijl. Voor de hoofdbouw werd het laagst ingeschreven door het aann.bedrijf Bolt te Zoutkamp voor f 48.100.

1959-10-06 Gereformeerd gezinsblad Onderwijs. Opening geref. School te Schouwerzijl

Dinsdag 6 oktober 1959 was voor de keine gemeenschap der Gereformeerden te Schouwerzijl in Groningen een rijke en onvergetelijke dag. Op die dag mocht nl. door Gods genade eindelijk geopend worden de prachtige, moderne tweemansschool, waarvoor de Geref. Schoolvereniging ter plaatse jaren had geijverd en geworsteld.

's Morgens om 10 uur kwam het schoolbestuur met de vele genodigden en talrijke belangstellenden samen bij het nieuwe gebouw ter gelegenheid van de plechtigheid der opening.

Wegens ziekte van de voorzitter de heer J. **Brouwer** te Mensingeweer had de vice-voorzitter de heer P. **Rozema** te Winsum de leiding. Deze liet voor het gebouw 2 coupletten van het Wilhelmus zingen, nadat door een paar bestuursleden de nieuwe vlag was gehesen. De architect de heer P. **Bügel** van Groningen overhandigde daarna de sleutel van de school aan de voorzitter.

In zijn openingswoord wees de voorzitter op de rijke zegen van God, die ons dit mooie gebouw had geschonken als een werkplaats voor de onderwijzing onzer kinderen in de leer van de Schrift en de Drie formulieren van Enigheid.

Daarna voerden verschillende genodigden korter of langer het woord. De eerste was de heer Lindeboom, burgemeester van Leens, die de blijdschap van de inwoners van Schouwerzijl goed kon begrijpen over het bezit van zulk een schoon en duur gebouw, maar toch enige vrees koesterde, of in de toekomst deze toestand gehandhaafd kon worden.

Daarna voerde de heer Van de **Dijk** van Groningen, compagnon van de architect Bugel het woord. Hij rekende het niet het voornaamste, of de architecten ten volle bevredigd zullen zijn over dit voltooide bouwwerk, en laat dit dan ook volkomen in het midden maar vindt het belangrijkste, dat de burgers van Schouwerzijl zich rijk voelen met dit bezit, en dat de jeugd er gezegend onderwijs zal kunnen genieten. Hij zegt dank aan de aannemer Bolt te Zoutkamp, de schilder Afman en verder allen, die op hun wijze hebben meegewerkt tot het bereiken van dit resultaat.

Ds. Den **Boeft**, pastor loci, zegt, dat wij dankbaar mogen zijn dat wij als Gereformeerden in een kleine plaats een eigen school, en dan nog wel een nieuwe, moderne, mogen bezitten, terwijl op vele andere plattelandsdorpen de school moest worden opgeheven. Hij wenste het personeel wijsheid en kracht om het heerlijke werk te doen, het

zaad des Verbonds te onderwijzen naar de eis van Gods Woord.

De voorzitter deelde mee, dat **Marko**, de leverancier van de schoolmeubels, de school een elektrische klok zou schenken. Ds. Van **Zuylekom** van Sauwerd hoopt, dat op deze dag der eerstelingen, een rijke oogst van voorspoed moge volgen voor de school tot volmaking der heiligen en tot opbouw van het lichaam van Christus. De afgevaardigde van de Kerkeraad te Winsum broeder Kwant sluit zich gaarne aan bij de goede wensen der vorige sprekers. Ds. **Janssens** van Lutten a. d. Dedemsvaart, een vroegere predikant van Schouwerzijl zeide, verwonderd te hebben gestaan, bij al het oude en vertrouwde in deze plaats, zo'n prachtig gebouw te hebben aangetroffen. Laat ons nu oppassen, zegt ds. Janssens, dat wij het eerste deel van de doopbelofte; nl. zelfonderwijzen niet verwaarlozen, omdat het tweede: doen onderwijzen gemakkelijker voor ons is. De heer Ben **Doornbos**, leverancier van de leermiddelen doet de beste wensen voor de school vergezeld gaan van een voorzittershamer voor het Bestuur, een Bijbelse Encyclopaedie voor personeel en een lolly voor de kinderen.

Ds. **Wiskerke** van Heemse, de vorige predikant van Schouwerzijl die ook reeds een deel van de strijd voor een nieuwe school heeft meegemaakt in zijn tijd wijst op het nauwe verband tussen kerk en school (ps. 48).

's Middags werden op het nieuwe schoolplein kinderspelletjes gehouden, waarbij de jeugd ruim werd getrakteerd, terwijl 's avonds een feest voor de groten werd gehouden, waarop de installatie van het hoofd de heer J. **Koster** van Axel plaats had. De plaatselijke Zangvereniging en de Muziekverenigingen van Ulrum verleenden hierbij op verdienstelijke wijze hun medewerking.

Foto hier onder Gereformeerd gezinsblad 12 oktober 1959

Lb school 1959; rb synodale houten kerk uit 1949; lo kerk en meesterhuis; ro waar eens de openbare school begon.

1959-10-07 Christelijke school geopend / *Trouw*

In Schouwerzijl (Gr.) is dinsdagmiddag een nieuwe chr. lagere school geopend. Deze school is aangesloten bij de Unie Een School met de Bijbel, maar de meerderheid van het bestuur is gereformeerd (vrijgemaakt) en ook het hoofd der school, de heer J. Zomer, die dinsdagavond geïnstalleerd is, behoort tot deze kerk. De tweeklassige school kon alleen gebouwd worden omdat zij grotendeels een voortzetting is van de oude school. Er zijn 41 leerlingen, terwijl bij het stichten van een school door een nieuwe groepering 52 leerlingen nodig zijn. De kinderen van de leden der gereformeerde kerk van Schouwerzijl - bij de kerkstrijd in de minderheid – gaan thans in Winsum en Ezingen naar school.

1961-07-11 *Nieuwsblad van het Noorden*

Ds. H. den **Boeft**, predikant bij de vrijgemaakte kerk van Schouwerzijl heeft zich met de Gereformeerde kerken herenigd. Hij is de tweede die na de volstrekt afwijzende uitspraken van de synode van Assen inzake samenspreking met de Geref. kerken zijn kerkverband verbreekt. Ds. Den Boeft is 34 jaar oud en sedert september 1958 predikant. Zijn vader, ds. F. A. den Boeft te Groningen verbrak reeds eerder het verband met de vrijgem. kerken.

1962-12-21 *Gereformeerd gezinsblad*

Woensdag, 12 dec. j.l. werd in de gemeente te Schouwerzijl het dankuur voor het gewas gehouden. Deze late datum stond niet in verband met de oogst, die dit jaar ongeveer

een maand later dan gewoonlijk werd binnengehaald, doch met het gereedkomen van de restauratie van het kerkgebouw. De kerkeraad had nl. besloten het „dankfeest voor de oogst" te doen samenvallen met de ingebruikneming van het gerestaureerde kerkgebouw. „Het dankfeest voor de oogst immers", zo merkte de predikant, ds. P.P. **Goossens**, in een preek over Deut. 14 : 21b-27 op, „is wel een uitgezocht moment om een vernieuwd kerkgebouw in gebruik te nemen. Want een mooi, centraal verwarmd kerkgebouw is heus niet strikt noodzakelijk voor het instandhouden van Christus' Kerk, maar daarmee verwennen we onszelf, als gemeente, eens; we nemen het er eens van! En dan moeten wij niet zeggen: „Mag dat wel? Is dat niet zonde van het geld?", want in onze tekst gebiedt de Here uitdrukkelijk, dat we van het geld, dat we voor Zijn dienst bijeenbrengen („de tienden"), ook eens feest zullen vieren, waarbij wij onszelf tracteren mogen, maar dan in Zijn heiligdom, d.i. in de gemeente van de levende God, om zo onze blijdschap en dankbaarheid te tonen. De heidenen organiseerden ook wel oogstfeesten, doch men was niet echt blij en vrolijk, omdat men beheerst werd door angst en bezorgdheid: Hoe zal volgend jaar de oogst zijn? Van die oogst trachtte men zich door magische middelen zeker te stellen (vs. 21b). Maar de HERE zegt tot Zijn volk: Gij geheel anders! Maakt u niet bezorgd over uw kleding of voedsel. Want naar al deze dingen gaat het zoeken der heidenen uit. Maar toon uw vertrouwen in de HERE, dat Hij voor u zal zorgen, door het geld, dat ge anders zo mooi als een appeltje voor de dorst kon gebruiken (10 procent van het inkomen!), te besteden in Mijn dienst en daarvan blij en onbezorgd (niet zorgeloos!) feest te vieren .

Welnu, de gemeente van Schouwerzijl hééft feest gevierd! Na de Dienst des Woords was er een samenkomst, waarvan het feestelijk karakter uitermate verhoogd werd door de muzikale prestaties van de zangvereniging „Hosanna", van de pittige mandolineclub „Con Brio" en van de brs. Hielke **Brouwer** (orgel) en O.R. de **Vries** (trompet). In zijn openingswoord memoreerde ds. Goossens het verloop van de restauratie en de veranderingen, die tot stand gekomen waren. De meest ingrijpende verandering is wel, dat het kerkgebouw nu niet langer door een potkachel „verwarmd" wordt, doch door een volautomatische (oliestook) centrale verwarming. Ook treedt men nu niet door de hoofdingang onmiddellijk het kerkgebouw binnen, doch komt men eerst in een mooie, ruime hal, waar men ruimschoots gelegenheid heeft zich van jassen enz. te ontdoen. I.p.v. een vermolmd verhoging voor in de kerk, is er nu een ruim betonnen platform gekomen, dat, evenals het middenpad, bedekt is met bijzonder fraaie en duurzame plastic CONTAN-tegels. Mede dank zij de gelukkig gekozen kleuren, waarin het schilderwerk is uitgevoerd, is er een schoon geheel ontstaan, waarin het oude kerkgebouw nauwelijks te herkennen valt.

De predikant wees ook op het grote voorrecht, dat de gemeente tijdens de restauratie niet bij een ander om onderdak hoefde aan te kloppen, doch samen kon komen in het eigen verenigingsgebouw.

Nadat de zangvereniging enkele liederen ten gehore had gebracht, kreeg burgemeester **Faber** het woord. Het college van B. en W., zo zei de burgemeester, had de uitnodiging om op deze avond aanwezig te zijn zozeer op prijs gesteld, dat het besloten had deze avond voltallig aanwezig te zijn. De burgemeester hoopte dat de goede verstandhouding en overheid en Kerk bestendigd mocht worden, en sprak de wens uit, dat het fraaie interieur van het kerkgebouw een weerspiegeling mocht zijn van de geestelijk bloei der gemeente.

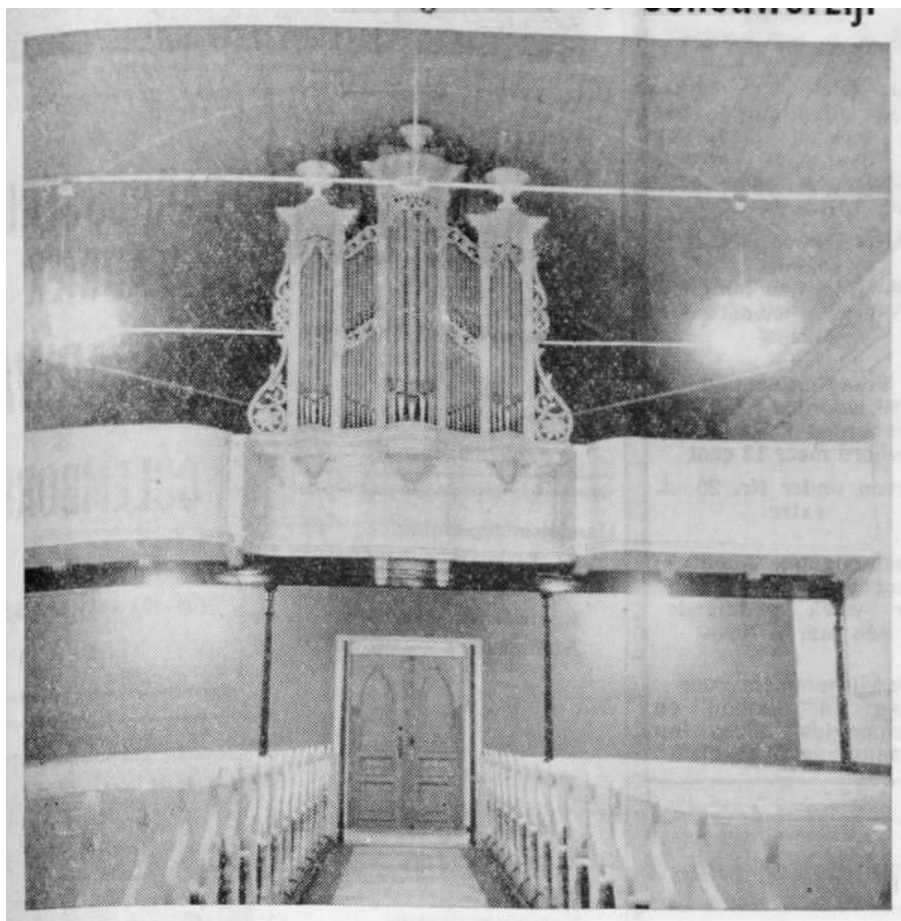
De architect, br. T. K. van **Eerden** uit Loppersum, die vervolgens het woord voerde, wees er op hoe de verbouwing van dit kerkgebouw mede dienstbaar mocht zijn aan de opbouw van Christus' Kerk. Mede namens het timmerbedrijf M.L. **Knol** uit Wehe, bood hij een spiegel voor de garderobe en een deurmat. Tevens maakte hij zich tot tolk van de andere uitvoerders van het werk (Fa. **Minholts** uit Stadskanaal voor de centr. verw., Fa. H. **Afman** uit Leens voor het schilderwerk, Fa. H. **Kuiper** uit Schouwerzijl voor de electr. installatie), waarbij hij gewaagde van de prettige verstandhouding, die steeds geheerst had. Namens de afgevaardigden van de genabuurde kerken (Houwerzijl, Pieterburen en Winsum) voerde ds. B. van **Riet** van Pieterburen het woord. Hij was blij deze felicitatie te mogen aanbieden precies één jaar na de ingebruikneming van het gerestaureerde kerkgebouw te Pieterburen. Als predikant, die reeds meer dan één maal gemeente te Schouwerzijl als consulent had gediend, was het ds. Van Riet wel toevertrouwd enkele hartelijke en gevoelvolle woorden tot de gemeente te richten.

(Van de kerk te Leens was een schriftelijke felicitatie en bericht van verhindering binnenkomen). Nadat de mandolineclub onder leiding van broeder B. **Oostenbrug** haar frisse muziek had doen horen, boden de zusters K. **Brouwer-Zeldenrust** en T. **Stulp**, resp. namens de Vr. Ver. en K.M.V., op originele manier een cadeau aan, nl. 2 mooie lopers voor de trappen van de kansel. In een beurtdicht spraken zij de hoop uit, dat nog vele jaren een trouwe herder over deze lopers de kansel mocht beklimmen om zuiver Gods Woord aan de gemeente te verkondigen.

Ook de J.V. had zijn aandacht op de kansel gericht, blijkens het fraaie cadeau, dat de voorzitter Hielke Brouwer aanbood: een fauteuil voor de kansel, waarvan de voortreffelijke „zit" onmiddellijk door de predikant geconstateerd werd. Ouderling F. **Zijlstra** sloot de rij der sprekers. Als boekhouder der Kerk gaf hij geen concrete cijfers, doch wees er op, hoe de Here zo geheel anders rekent dan wij. Kleine bedragen, die we bijna over het hoofd zien, omdat ze het totaalbedrag zo weinig beïnvloeden, rekent de Here vaak als grote posten, zoals de geschiedenis van het penningstelsel der weduwe ons leert.

Nadat de organist en trompettist „De Heilige Stad" van S. Adams hadden ten gehore gebracht, sprak de predikant een kort slotwoord, waarin sprekers (en gevers) beantwoord en bedankt werden. Tevens deelde de predikant mede, dat zijn schoonvader, broeder C.J. **Pon** uit Amersfoort, verhinderd was deze avond aanwezig te zijn, hetgeen hem echter niet verhinderd had een prachtig tekstbord aan de gemeente cadeau te doen. Het cadeau werd door de gemeente met een hartelijk applaus aanvaard.

Na het zingen van Gez. 29 werd deze dankbaar-gestemde en dankbaar stemmende avond door br. J. **Koster** met dankgebed besloten. Het kerkgebouw stroomde slechts langzaam leeg, aangezien velen bleven luisteren naar een toegift van organist en trompettist, die enige coupletten speelden van: „Dankt, dankt nu allen God!".

1968-04-10 *Nederlands dagblad*

Muziek- en Zanguitvoering in de Geref. Kerk te Schouwerzijl op Paasmaandagavond om 7.30 uur door de Chr. Gem. Zangver. „Hosanna” te Schouwerzijl, dir. A. H. Kuipers het Ger. Fanfarekorps „Hendrik de Coch” te Ulrum dir. J. Doedens en het Ger. Muziekgezelschap „Con brio” te Schouwerzijl, dir. B. Oostenbrug. Verplichte programma's bij de deur à f 1,50, beneden 16 jaar f 0,75.
--

1978-01-31 *Nederlands dagblad Schouwerzijl*

Op 5 februari vindt de bevestiging en intrede plaats van kand. J. M. de **Jong**. 's Morgens is er een gezamenlijke kerkdienst van de kerken te Pieterburen en Schouwerzijl c.a. (in Pieterburen), die om 9.30 uur aanvangt. Bevestiger is ds. G. **Blijdorp** uit Alblasserdam. De intrededienst is voor wat betreft de kerk te Pieterburen 's middags om 14.30 uur. De intrede in Schouwerzijl is een week later.

1986-04-08 *Nederlands dagblad* Schouwerzijl

De Gereformeerde Kerk in het Groningse Schouwerzijl wordt met ingang van 1 mei aanstaande opgeheven. Reden voor de opheffing, die plaatsvindt met goedkeuring van de classis, is dat de kerkelijke gemeente in Schouwerzijl niet meer levensvatbaar wordt geacht.

Met name in de ambten kon de laatste tijd niet meer naar behoren worden voorzien. Alleen via enkelvoudige talstelling was dat nog mogelijk en wannee/- steeds dezelfde mensen in de kerkeraad zouden plaatsnemen. De Gereformeerde Kerk van Schouwerzijl telt ongeveer 60 leden. De gemeente kampt daarbij met een sterke vergrijzing. Bijna de helft van de kerkleden is ouder dan 65 jaar, aldus kerkeraadslid O.R. de **Vries**.

Sinds de vrijmaking, toen de kerk van Schouwerzijl 300 zielen telde, is het ledental van de kerk gestaag in omvang gedaald. Dat werd vooral veroorzaakt door de landbouwmechanisatie, aldus De Vries. Het grootste deel van de bevolking was werkzaam in de landbouw. De mechanisatie zorgde er echter voor dat steeds minder personeel nodig was en dat de jonge mensen wegtrokken naar de grotere plaatsen.

In 1970 werd daarbij ook nog de gereformeerde lagere school opgeheven. Daardoor kwamen er ook steeds minder jonge mensen naar Schouwerzijl toe en werd de leegloop extra gestimuleerd.

Ds. J.M. de **Jong** is predikant van zowel de gemeente van Pieterburen (100 zielen) als die van Schouwerzijl. Hij zal in de toekomst alleen nog predikant zijn van Pieterburen. Het ligt in de bedoeling dat het gebied van de kerk te Schouwerzijl wordt verdeeld volgens de grenzen zoals die ook golden vóór de instituering van de kerk te Schouwerzijl in 1896. Dat heeft tot gevolg dat ongeveer een derde deel van de kerkleden in de toekomst bij de kerk van Pieterburen zal gaan horen. Een derde deel zal naar Leens gaan, terwijl het laatste deel bij Winsum gevoegd zal worden. Het ligt in de bedoeling dat het kerkgebouw en de kosterswoning zullen worden verkocht of verhuurd. De Vries verwacht niet dat het kerkgebouw in de toekomst weer als kerk zal kunnen fungeren. Daarom is besloten de inventaris apart te verkopen. Afgelopen zaterdag is daarvoor een verkoping gehouden waar onder andere pijporgel, kansel, kanselbijbel, doopvont, knielbank, tekstbord bod werden aangeboden.

Uit: Inventaris archief gereformeerde kerk (vrijgemaakt) te Schouwerzijl:

De gemeente van Schouwerzijl is geïnstitueerd in het jaar 1899 en bestond uit leden uit de dorpen Schouwerzijl, Mensingeweer en Warfhuizen. In 1902 was de gemeente zoveel gegroeid dat er een kerk kon worden gebouwd. In 1903 werd de pastorie gebouwd en in 1904 werd de eerste predikant, ds. W.F. Geerds bevestigd.

De gemeente van Schouwerzijl is in de loop van de tijd gediend door: ds. W.F. Geerds (1904-1911), ds. T.L. Kroes (1912-1925), ds. U. Buwalda (1915-1918), ds. H. Knoop (1920-1923), ds. M. Janssens (1926-1947), ds. C. van Kalker (1947-1951), ds. J.R. Wiskerke (1953-1957), ds. H. den Boeft (1958-1961), ds. P.P. Goossens (1961-1967), ds. J.M. de Jong (1978-1986).

De kerk groeide uit tot 356 leden in 1926 en 442 leden vlak voor de vrijmaking. De vrijmaking vond plaats op 30 december 1944. Van de 422 leden hebben zich toen 146 leden

vrijgemaakt. In de jaren vijftig is het ledental van de gemeente gaan dalen. Jonge mensen vertrokken en nieuwe leden kwamen er niet bij. In 1978 kon de gemeente van Schouwerzijl geen eigen predikant meer beroepen. Ds. De Jong is toen in combinatie met de gemeente van Pieterburen beroepen. In 1986 was het ledental nog maar zestig mensen. De gemeente is op 1 mei 1986 opgeheven. De leden zijn verspreid over de zusterkerken in Baflo, Leens en Winsum-Obergum.

Opmerking **Henk Gerritsma** naar aanleiding van dit hele document:

“Het verhaal over wat er allemaal gebeurde in het kleine Schouwerzijl is altijd weer een voorbeeld van wat een kleine groep mensen overwegend niet vermogend, wist te verwezenlijkt uit diepe overtuiging.”

Opmerking **Tonnis Musschenga**

“Het valt op dat het Nieuwsblad van het Noorden weinig aandacht besteedde aan de kerkelijke ontwikkelingen in Schouwerzijl. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld De (Nieuwe) Provinciale Groninger Courant.”

Literatuur: S=Schouwerzijl

-Gerritsma, H.B., Gereformeerde kerk van Winsum-Obergum 1843-1993. -Winsum 1993.

Hierin: p. 55 S (1893-1896); p. 74 S en Onderdendam; p. 86 Samenwerking met S;

-Vele gebouwen, één fundament 1899-1999 : honderd jaar gereformeerde kerk S-Eenrum / G.H. Spoelman en anderen. [Mensingeweer] 1999.

Hierin o.a.: p. 16-25 met o.a. Waarom kwam er een kerk in S? en de predikanten; p. 26 De school in S; p. 32 Gevolgen van de vrijmaking in S; p. 66 Feestelijke gemeenteavonden in S; p. 79 Het dorp S; p. 82 Herinneringen aan S

-Spoelman, G.H., Herinneringen van een molenaar uit Mensingeweer. Mensingeweer 2000.

Hierin: p. 95-99 = hoofdstuk 8: S

-Inventaris archief gereformeerde kerk (vrijgemaakt) te Schouwerzijl. – Kampen : Archief- en doc.centrum gereform. Kerken (vrijgemaakt) in Nederland. Zonder jaar, 7 p.

- <https://gereformeerdekerken.info/2023/07/14/de-gereformeerde-kerk-te-schouwerzijl-eenrum-1/> & 2/ & 3/ verzorgd door G.J. Kok

-www.kaartenvannederland.nl

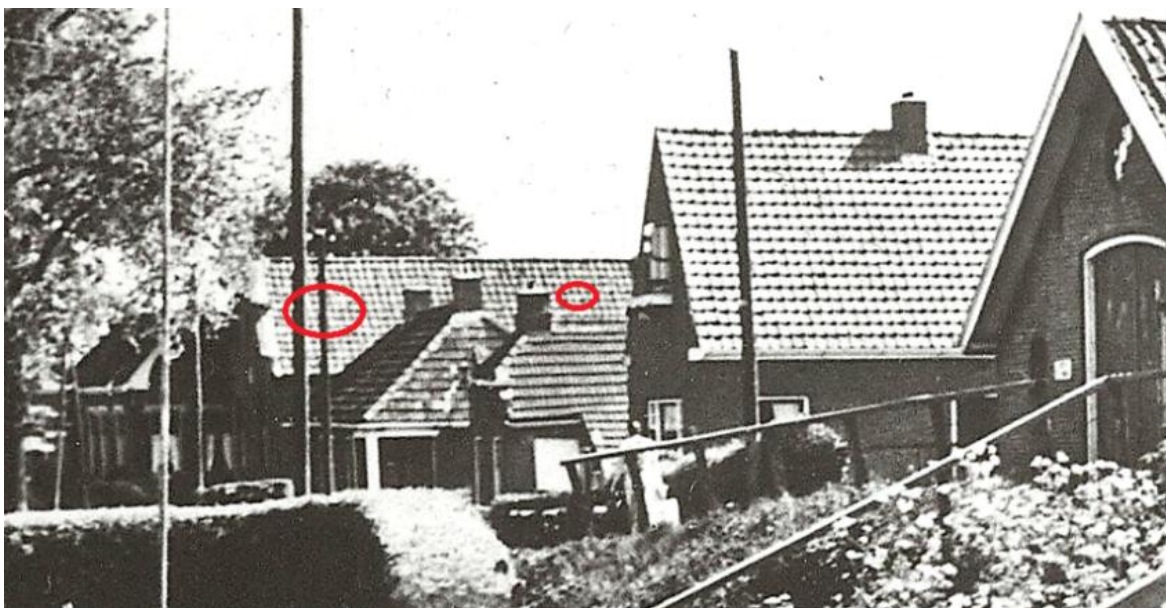
Met dank aan Roelf Schripsema en Ignace Frénay

Foto André van Dijk 1949

Let op de veranderingen nu het een woonhuis is

Gezicht vanaf de sluis naar het noorden. Het grote dak met beide rode cirkels is de eerste stenen kerk en diende ook als evangelisatiegebouw

Notaris Eenrum 10 april 1951 in Gereformeerd gezinsblad. Diaconie laat veilen huis wed. K. Knol aan de Schoolstraat in Warfhuizen.

BEHUIZING WARFHUIZEN.

Donderdag 19 April 1951, des avonds 7 uur, zal ten verzoeken van de Diaconie der Ger Kerk te Schouwerzijl in het Café TILLEMA te Warfhuizen publiek worden verkocht:

een behuizing

met erf en tuin, groot 3.20 are, staande en gelegen aan de Schoolstraat te Warfhuizen, laatstelijk bewoond door mej. de wed. K. Knol. Aanvaarding direct. Betaling 1 Juni 1951.

Tevoren des middags 2 uur

boeldag

van de inboedel, als: secretaire, linnenkast, 6 kamerstoelen met trijp, 6 keukenstoelen, theemeubeltje, bloemtafels, tafels, vulkachel, huishoudkachel z. g. a. n., karpets met kleedjes, 2 tafelkleden, 2 klokken, wekker, linnenrek, cocosmatten, spiegels, radiotoestel z.g.a.n., doofpot, potten, pannen, glas- en aardewerk.

Mr. L. F. COOLMAN,
Notaris, Eenrum.

UNIEKE VERKOOP

TE KOOP

v.m. kerkgebouw

van de Geref. Kerk te Schouwerzijl, gemeente Leens, staande aan de Zijlvestersweg. Inhoud circa 300 m³; stenen fundering met houten wanden (dubbel). Terreingrootte 7.64 are. Voor velerlei doeleinden geschikt te maken: berging, recreatiewoning etc. Schouwerzijl ligt 2 km vanaf het watersportcentrum Roode Haan en plm. 22 km van Lauwersoog.

Briefjes met bod voor 1 maart 1979 aan K. A. Wietsma, Plantsoenstr. 8 te Eenrum. Tel. 05959-394.

Bezichtiging na telefonische afspraak met: 05959-594 of 595.

NvhN 13 januari 1979